

Tokajdaru

ERDÉLYI GAZDA

AZ
ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ

ERDÉLYI KERESKEDELMI TÁRSASÁG

Ürödjája: Kolozsvár, Petőfi-utca 7. szám, földszint. Telefon: 158. szám. Levélcím: Erdélyi Kereskedelmi Társaság, Kolozsvár, Petőfi-u. 7. sz. Sürgöncím: Erdélyi Gazda, Kolozsvár.

Célja: Az erdélyrészi gazdaközönség támogatása minden beszerzési és eladási ügylet alkalmával, evégből:

Elvállal gazdaktól jövő megbízásokat minden mezőgazdasági termék, állat stb. eladására, valamint bármely mezőgazdasági gép, anyag, vagy szükséglet beszerzésére.

Nagy súlyt helyez arra, hogy a gazgaközönséget a legjobb minőségű vetőmagokkal ellássa.

Birtokeladás és vétel, jelzálog, biztosítás és más, birtokosokat érdeklő ügyletekben, tájékoztul, közvetítőül, esetleg megbízottként működik.

Gazdákkal szemben eljárásaiért és ténykedéseiért, munkadíjat fel nem számít.

A társaság gazda-feleinek minden megbízás, vagy ügylet alkalmából a legmagasabb kedvezményeket nyújtja.

Levélbeli, sürgönyi, telefon, vagy személyes tudakozódásra a társaság azonnal díjmentes kimerülő választ és felvilágosítást ad.

Tiszta jövedelméből az Erdélyi Gazdasági Egyletnek és az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesületnek, azok nyugdíjalapjai javára 5-5%-ot ad.

Ezen intézménnyel kapcsolatban fennáll és ugyanott mindenkor megtekinthető az

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
ÁLLANDÓ GAZDASÁGI GÉPKIÁLLITÁSA,

(mintaraktár)

melynek keretében a legelsőrangú hazai szolid gyárak összes készítményei megtalálhatók.

János ökrök és tinók eladására és vételére szóló megbízások azonnal direkt forrásokból, eszközöketnek
Sertések, juhok stb. eladására szóló megbízások díjmentesen és gyorsan bonyolíttatnak le

magi
Olomzárolt első minőségű erdélyi *lőher* és *Inserna*
Hanna árpa és *Diadal sabb*, eredeti, kiváló szép!
Kecskéntra minták.
Talajmivelő eszközök és vetőgépek! Olajok!
Legmagasabb kedvezmény az árakban!

1010

Ganz és Társa vasöntő és gépgyár részvénytársaság

LEOBERSDORF. BUDAPEST. RATIBOR.

Városi üzlet Budapest, Ferencziek tere 2.

Ajánlja:

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiörlés- és simára örléshez, önműködő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és

egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szitákat, szállítócsigákat-, zsákfelvonókat-, detacheurök- és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és electromos hajtással.

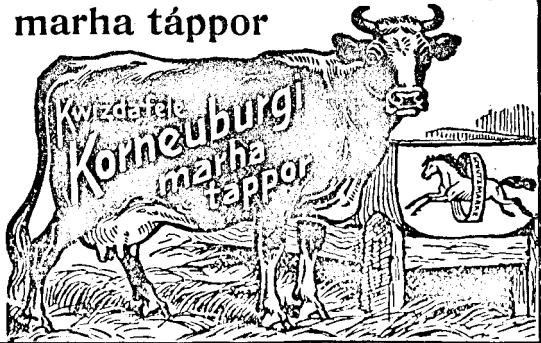
Elektromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvényt.

Bánki rendszerű benzin és petroleum motorokat és locomobilokat.

1017

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 nagy díjjal és 8 aranyéremmel kitüntetve

KWIZDA féle Korneuburgi marha táppor

Étendő szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére. 50 év óta a legtöbb istállóban használatban van étvágy — hiány s rossz emésztésnél, a tej javítására és a tehének tejlőképességének fokozására, csontirészeknél. — 1/2 doboz ára 1 korona 40 fillér, 1/2 doboz 70 fillér. Csak a fenti védjeggyel valódi. Kapható minden gyógyszerárban és gyógytűkereskedésben. Főraktár: Kwizda Ferencz János, cs. és kir. osztr.-magyar, román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító, kerületi gyógyszerész, Korneuburg, Bécs mellett.

1014. I.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10.

1013

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

ugyis mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége

Alakult 1900. erkölcsi támogatásával. Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulásával 400.000— K.
Alapítványok 1268.080— „
Tartalékok 111.053-60 „

Összesen 1,779.133-60 K.

Első évi felesleg 90.349— K.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést nyernek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatvánnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál

az igazgatóság.

DR. WÁGNER ÉS TÁRSAI

egyesült gyárak, mint betéti társaság.

Budapest, IX. Tinódy-u. 3.

Bécs XVIII.

Ajánlják föltűmulhatatlan

BORSZIVATTYUIKAT,

szabadal. „UNICUM“ phylloxera fecskendőiket

és az összes

1020

PINCZEFELSZERELÉSI CZIKKEKET,

legolcsóbb árak mellett, a legmegbízhatóbb kivitelben.

Első bpesti stanniol és fémkupakgyár
hazánkban új iparág.**Jégyártó- és hűtőgépek.**

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Vetésre alkalmas kitünő burgonyafajták, u. m.:

Hortensia,Professor Maercker,

1028.

Márki hagyma

métermázsánként 5 koronájával megrendelhetők

Haas Ignác királytelki bérgazdaságaiból.

Megrendelések Nyiregyházára címzendők.

Ugyanott eladó 40 darab egy, két, és három éves, angol husfajta

HAMPSHIRE TENYÉSZKOS,

kiváló testnagyságu, darabonként 100—150 koronájával.

Rác Györgya Telecska magaslatán fekvő Jolánföldi szőlőtelepén és kertészetében, Kula, Bácsmegeye kapható: **szokványminőségű gyökeres és sima szőlőtőlvány, amerikai és európai szőlővessző, gyümölcs és úszéli fák.****Maclura aurentiaca**

a legjobb élősövény és Gleditsia élősövény. 1019.

Árjegyzéket küld az intézőség.

Árpa-eladás!

A t. gazdaközönség b. figyelmébe ajánlom

kitünő faj-árpámat vetési célra,melyet — kis mennyiségben is — míg a készlet tart *à* 7 frt 100 kilónként az itteni vasuti állomásnál adhatok.Kivánatra *mintát* küldök.**Deutsch Salamon**

Maros-Ludas.

Telephon szám 4.

1060.

Tavaszbuza

vetőmagnak való

eladó

q.-ként à k. 16.—

a teljes vételár és zsákok vétele után helyt Gyaluban, esetleg a kolozsvári vasútállomáshoz szállítva.

Gyalui Rosenberger Bernátnál.

(1035.)

Méltóságos **Gróf Wass Béla** úr szentgothárdi gazdaságában eladó 100 q. vetnivaló 2 éves**tengeri.**Ár helyben: 16 korona per q.
Szamos-Ujvártt: 17 korona, vevő zsákjában.

Tekintettel az 1902. évi tengeri termés csekély csiraképességére — nagyon ajánlom.

Bővebb felvilágosítást szívesen ad:

Kezán János

1072

gazdatiszt.

Szent-Gothárd, u. p. Czege.

Tavaszi vetésre szállit megbízható szlavonai

Vetőmakkot

a legjutányosabb áron hektoliter vagy métermázsánként. 1064

Sperber és Berger**Sziszeken**

Horvátország.

Mélt. br. Bornemissza Elemér ur hadrévi gazdaságában eladó:

alesuthi és prairie királynéja **tengeri,**

tavaszi bükköny 1023

és „Hanna“ árpa-vetőmag.

Közlebbi értesítéssel szívesen szolgál:

NEMÉNYI JÓZSEF intéző
Hadrév, u. p. Gerend.**Eladó tenyészkoca.**

2 drb.

Czim **G. G.** alatt a

Poland Kina

kiadóban.

(x)

UJ!

Fehér DELAWARE sima vesszők!

A Delaware az egyedül direkttermő amerikai, a mely a filloxerának ellentáll és a mely halványzöld színű, bouquet-dus, magas alkoholtartalommal bíró fehér

bort szolgáltat 10,000 darab ilyen elsőrendű sima vessző kapható, ezrenként 80 koronáért. I. osztályu Othelló sima vessző, ezre 10 kor. Megrendeléseknél fél előleget kérek. 1034.

Schütt Károly szőlőbirtokos **Fehértemplom** (Délmagyarország).

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Kérjük az előfizetési dijak beküldését.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:	
A pálinkakérdés. III. (é.)	141
„Új tenyésztés”. Monostori Károly.	142
A bakteriumok szerepe a gazdaságban. III. Dr. Rigler Gusztáv.	142
A vetőmag természetéről. Dióssy Imre.	145
Egyet-mást a nyulszapuka termeléséről. (Anthyllis vulneraria). Dr. Kürti Dezső.	145
Az Orpington-tyúk tenyésztése. Gelléh Lajos.	146
Tárca:	
Tavaszi szántás. Boér Miklós.	142
Egyleti élet:	
Közgyűlési meghívó.	147
Vegyes közlemények	
Hirdetések.	

(1002.)
**Jobb és
megbízhatóbb
magvakat**

nem is ajánlhatunk, mint
a minők **29 év óta**

Mauthner Ödön

esász. és kir. udvari mag-

kereskedésében

Budapesten

kaphatók.

A pálinkakérdés.

III.

(é.) Megállapítottunk veszszük azt, hogy a vasárnapok, az ünnepnapok, a munkaszünetelésre kényszerítő napok, úgymint az esős és a téli hétköznapok azok, a melyek a pálinkaélvezésnek, az iszákosságnak egyformán bő alkalmat nyújtanak. Ki nem tapasztalta volna, ki nem látta volna azt, hogyan válik ez a szórakozásból, unalomúzésből származott pálinkázás a falvak lakóinak pusztító démonává.

Az erkölcsessel együtt megy tönkre a vagyon. A férfivel együtt a nő. A szülővel együtt a gyermek. Az, amit szórakozásból pálinkázó gazda megiszik, talán nem lenne elég ahhoz hogy, tönkretegye. De a szórakozásból dőzsölés lesz. A mámor ködében az ítélőképesség elmosódik. A részegséggel megszűnik a számítás. A pénz elveszti értékét. S a pénz fogytával a megszokássá, szenvedélylyé vált dőzsölés alkalmat ad az áruzsora s a burkolt uzsora mindenféle fajtájának föllépésére. A mámor után a munka sem izlik s így válik a szórakozás eszköze öngyilkos fegyverré.

Nem kerülte el társadalmunk figyelmét sem az, hogy a *vasárnap* az, mikor a pálinkázás áldozatait leginkább megejti. És ez ellen kerestek orvosságot a székelykongresszuson is többen, mikor a vasárnapi korcsmai munkaszünet szükségességének kimondásával akarták a vasárnapi dobzódásoknak elejét venni. Így határozattá emelte a kongresszus a következő egymástól lényegesen eltérő javaslatokat:

Gróf Bánffy Miklós:

»4. Italméresi jog vagy bérlet csak olyan, községi illetőségű magyar állampolgárnak engedélyezhető, aki a községben ingatlan vagyonnal bír. Az italméresi jog kezelésére is csak magyar állampolgárnak adható engedély. *Az italmérés vasárnapi napokon betiltandó;*« (III. szakosztály.)

Nagy Károly:

»a) lehetőleg a teljes munkaszünetet vasárnapokon és sátorosünnepken, ipari, mezőgazdasági, kereskedelmi, hivatali stb. munkára nézve;

b) lehetőleg teljes tilalmát e napon min-

dennemü szeszese italok kiárusításának; (IV. szakosztály.)

Masznyik Gyula:

»Kivánatosnak tartja, hogy a vasárnap a legnélkülözhetlenebb munkának végzését kivéve, legyen általános munkaszünet, ne csak névszerint, de valóban a törvény büntető ereje és a hatóság erélyes ellenőrzése mellett a munkaadókra nézve.« (IV. szakosztály.)

Dr. Boros György:

»mondja ki a kongresszus, hogy a korcsmai vasárnapokon délután 5 óráig zárva tartandók és hogy a pálinkának s hasonló nemü szeszese italoknak korcsmaiban elhasználása törvényhozásilag eltiltandó.« (IV. szakosztály.)

Ezek a javaslatok kétségkívül a pálinkának a közgazdasági és erkölcsi életre való káros hatásának ösmeretéből fakadtak. De amíg gróf Bánffy Miklós az italméresi munkaszünetet csupán a vasárnapokra akarja korlátozni s ugyanezt kívánja Masznyik is, addig Boros György már csak vállalserkölcsi szempontból kívánja a vasárnapi pálinkázás korlátozását, mert délután 5 órától megengedhetőnek tartja, Nagy Károly pedig nemcsak a vasárnapokra, de a sátoros ünnepekre is kiakarja terjeszteni a tilalmat.

Kétségtelen dolog, hogy nemcsak a székelykongresszuson, de mindig és mindennütt, mikor ez a kérdés szőnyegre került, a szeszárításnak vasárnapi munkaszünetét állították orvosszerként előtérbe. Pedig ez a fölfogás nem volt helyes, noha a szándék a legdicséretesebb volt is. Mert mi az alapgondolata, az intenciója a munkaszüneti törvénynek? Nem az, hogy erre a napra a fogyasztást tegyék lehetetlenné általa, hanem az a szociálpolitikai szempont, hogy az eladással foglalkozó alkalmazottaknak a munkaadók legyenek kötelezve egy vagy egy fél szabadnapot engedni. Nem azért hozták a vasárnapi munkaszünetről szóló törvényt, hogy vasárnap ne lehessen zsömlyét, cipőt, posztót, dohányt venni, hanem azért, hogy a péklegények, a cipészlegények, a kereskedősegédek, a dohánytrafikok alkalmazottai egy héten legalább egyszer szabadsághoz jussanak.

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest V., Alkotmány-u. 31.

Szállítja a Jenner-Pasteur-intézet ojtóanyagait és szerumait, melyek a tudomány legújabb vívmányainak alkalmazásával elsőrendű szakerők által Pertik professzor felügyelete alatt készülnek. 1006.

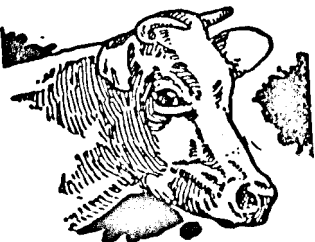
Lépfene ellen: 1 birka ojtása 12 f., 1 ló vagy szarvasmarha ojtása 24 fillér.

Sertésorbáncs ellen: 1 sertés szerumos tartós ojtása 24 f., 1 sertés Pasteur-féle ojtása 12 fillér.
Sürgős esetekben fertőzött állományokban és megbetegedéseknél azonnali immunizálásra és gyógyításra gyógyító szerumok.

— Az anyagok eltarthatók! — Hatásukat nem veszítik! — Biztos védelmet nyújtanak! —

Serczegő üssög ellen: 1 szarvasmarha 20 fillér.

Tuberkulint: 1 szarvasmarha 2 éven alulnak 30 f., 1 szarvasmarha 2 éven felülnek 45 fillér.

És ezért, noha az intenció kétségte-
nül helyes volt azok részéről, a kik a vásár-
nap munkaszünetnek a korcsmákra való
kiterjesztésével akartak az iszákosságnak
gátat vetni; de mert a kivitel bizonyos jog-
elvekbe ütközött volna, melyeket egy jog-
államban nem lehet az útból csak úgy el-
távolítani, azért az illetékes körök ezzel a
kivánsággal érdemlegesen nem is foglalkoz-
tak még.

És hiszen még ha foglalkoztak volna
is velük, a kivánságok közötti eltérés miatt
is nagyon nehéz lett volna a kérdésnek
ilyenképpen való megoldása. Bánffy gróf
az italmérést vasárnap betiltandónak tartja.
Maradnának még mindig az ünnepnapok,
esős, téli hétköznapok és más cécos al-
kalmak. Nagy Károly drákói szigorral —
teljesen érthető vallásétkölcsei szempontból
— nemcsak a vasárnapokra, de a sátoros
ünnepekre is kiakarja terjeszteni a munka-
szünetet (?), Boros György pedig az isten-
tiszteletnek érdekében vasárnap délután 5-ig
bezárandóknak tartja a korcsmákat és nem
akarja megengedni, hogy a korcsmákban
igyanak.

Hát — mint mondtuk — ezek a ki-
vánságok a munkaszünetről szóló törvény
hibás értelmezésen alapulnak és szigorú
voltuk mellett sem juttatnának a célhoz. De
hiszen, ha mindjárt meg lehetne tiltani azt,
ami a népnek saját romlására hat, akkor
nem győzne az állam törvényeket hozni az
ártalmas szenvedélyek, rossz szokások el-
nyomására. Hány ember megy tönkre, mert
pazarol! Hány pusztul el, mert játszik!
Hány spekulál! Hány kap csömört! Ha az
egyéni jogokat annyira meg lehetne egy
jogállamban nyirbálni, hogy az állam tör-
vényei odakiálthatnák az egyénnek: tilos a

pazarlás! tilos a játék! tilos a spekuláció!
tilos a nagyétűség! — akkor persze az ál-
taluk okozott bajoknak elejét lehetne venni.
De ám akkor a jólét védelmét vigyük a
korcsmázásnál is a végletekig és mondas-
uk ki a törvénnyel azt, hogy: pálinkát
inni tilos! Mert azzal, hogy csak a vásárna-
pot vetjük tilalom alá, nem az következik,
hogy az iszákosság végleg meg fog szűnni,
hanem az, hogy a vásárnapról áttolódik
egy másik napra. Azonban annak a prae-
missának, hogy az iszákosság káros, a pá-
linkamérés eltiltásával az iszákosságot meg
lehet szüntetni, nem az a conclusio felel
meg, hogy: tiltsuk hát el a *vasárnap*
korcsmázást, hanem az, hogy: tiltsuk el a
korcsmázást! Lehetséges-e ez? Nem.

Mikor tehát a következőkben azon esz-
közök után fogunk nézni, melyek által az
annyira káros és annyi pusztítást okozott
pálinkázás korlátozható volna, el fogjuk ej-
teni a »vasárnap munkaszünet«-ként em-
legetett eszközt, részben mert az haszna-
vehetetlen, részben pedig mert nem áll mó-
dunkban azt használni annak a célnak az
elérésére, melyről itt szó van. Nem szeret-
nök, ha félreértenének. A kocsmák vásár-
napra való bezárása ellen eszünkbe sem
jutna remonstrálni. Sőt ellenkezőleg. De
mert azt hisszük, hogy nálunk ez több ok
miatt nem vihető körösztül, azért kell más
eszközöket keresnünk.

(Folytatjuk.)

„Új tenyészirány“.

Incze Manó úr ily című viszonyválaszára
legyen szabad a következő észrevételekkel
élnem:

1. Budapestről nézem ugyan a helyzetet,
de ezt Erdélyből, a helyszínéről ismerem 1878.

óta mind maig, mint szakember, s több mint
35 esztendeje mint szemlélő.

2. Részem volt már 23 év előtt Nagy-
Küküllő vármegyében a pinzgauiaknak a ma-
gán tehenészetekben való elterjesztésében s
szemtanuja voltam itt és a Királyföld más
helyein azok prosperálásának mindmáig.

3. Okom van hát mellettük pusztán e
miatt is állást foglalni s indokoltabbnak tar-
tani azokat a simmenthaliaknál, különösen ha
tisztavérben való magántenyészetekről van
szó. Mert míg a schweizi tarkát a modern,
intenzív gazdaságok állatjának tudom, addig
a pinzgaut a kevésbé modern, extenzivebb
viszonyok közé beillőbb marhának tartom.

4. Tudtommal Háromszékvármegye még
kevésbé alkalmas a nagyobb igényű, sérülé-
keny, nehezebben honosodó schweizi tarka-
marha fentartására, mint az intenzivebbül
gazdálkodó Királyföld s amikor én éppen a
szász vidékek magántenyészeit is inkább
az osztrák tarka-marhát ajánlom csak, lehe-
tetlen a könnyebben degeneráló schweizit
a magyar ajkú, extenzivebb viszonyú várme-
gyékbe jobban ajánlanom.

5. Hát ezek az én rövid érveim, indo-
kaim, egyebekben persze tisztelvéni minden-
kinek meggyőződését s fenntartván régi állás-
pontomat, hogy hazánkban éppen Erdély az
az országrész, ahol végtelen időig a magyar
primigeniust az utolsó erővel is védeni és
fenntartani kell, ridegen el nem zárkozván
attól, hogy okkal móddal és alkalmas viszo-
nyok között a beillő nyugati marha is tért
nyerjen. És én nem tudom: nem volna-e egyes
helyeken még a borzderes is indokoltabb, mint
a simmenthali. Szóljunk hozzá ehhez is.

Monostori Károly.

A baktériumok szerepe a gazda-
ságban.

Irta és az E. G. E. által 1903. március 1-én rendezett
előadásán felolvasta: Dr. Rigler Gusztáv egyet. tanár.
III.

7. Az orbánc gömbalaku láncszemekhez
hasonlóan egymás mellett sorakozott kokku-
sai, valamint

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ TARCAJA.

Tavaszi szántás.

Irta: Boér Miklós.

A tél csodálatos ereje megtört. Látha-
tatlan kezek ölik meg, szakgatják szét jég-
páncéllal fedett komor testét és őt is elte-
metik, mint ahogy ő temetett el a ködös,
sűrű fellegekkel bolyongó őszzsel mindent, a
mi a gazdaembernek édes örömet szerzett,
annyi munkától terhes napon, a rügyfakadás-
tól a levélhullásig. Isteni erő folyik szét a
napsugarakban, mely a természet felséges
dermedését, hosszú zsidbadását zajos ébre-
désre kelti. Ám, mindez csak látszólagos do-
log. A természet soha sem pihen, sohasem
veszti el életenergiáját. Egyetlen atom nem
alszik a roppant végtelenségben s a pihenés
is egy hatalmas élet-processus, melynek ha-
tása annál szembeötlőbb, minél nyugod-
tabb az.

A téli időszak hatalmas működését senki
sem érti jobban, mint a gazda. Ő tudja iga-

zán, hogy a természet látszólagos pihenésében
mekkora nagy és mily hasznos munkát végez!
Mikor vad szelek üvöltönek át a kopár dül-
kőn, vastag hótakaró borítja be az egész
mezőt, kőkeményű fagnak az őszi szán-
tással fölhasogatott barázdák: a természet
egyebet sem tesz, mint a földmives részére
előkészíti a talajt; megtermékenyíti, belesaj-
tolja a levegőből, az elhalt növényekből, por-
ladozó állatokból azon alkotó részeket, me-
lyekre szüksége van a mának, hogy csirába
szökjék, a gyökereknek, hogy táplálékot hord-
janak össze s azokkal neveljék az üde új
hajtást, a leveleket, virágokat, gyümölcsöket,
melyek ismét megtöltik a magtárt, a fáradsá-
ságos küzdelem édes bérében.

A tavasz ébredésével, a nagy természet
munkásaiban változás történik, a mennyiben
a vezető szerepet átveszik a napsugarak, a
fény, a meleg, melyek nélkül a földnek egyet-
len atomja sem mozdulna meg, egyetlen vi-
rága sem bomlanék ki. A napsugarak a gazda-
embernek isteni társai s az ős pogányok mi-
thoszaiban egyetlenegy sincs oly nagyszerű,
mint a napimádás. Az őskor együgyű gyer-

mekei már érezték annak a hatalmasan égő
fénygömbnek mindenható erejét, tudták —
legalább is sejtették — hogy az a teremő
hatalom s az isteni erő abban és azáltal nyi-
latkozik meg teljességében.

A napsugarak munkája az első tavaszi
langy szellőlebbenés, mely az ébredő ter-
mészetnek nagy templomában, mint az orgona
hangja átssong s hirdeti a közelgő ünnepet, a
nagy ébredést. Ahol ellebben, a téli szemfedő
rongyokra szakad s alóla előtűnik a mi anyánk-
nak — az édes földnek — meztelen teste.
Olyan szintelen, olyan élettelen sápadt még,
mint a halál. Pedig megmozdult már az élet-
nek minden kis sejtcskéje benne s a legki-
sebb fűszálban is megindult az *élettevékenység*.
A napsugarak a szerves természet minden élő
parányának ereiben fölizzgatták a vért. A nedv-
keringés gyors tempóban, lázasan indul meg
a növények millióinak szervezetében s néhány
nap alatt — szinte észrevétlenül — benépe-
sedik a mező, a rét, az erdő, a levegő az élet
gyönyörével. A lét küzdelmével, a mozgás. a
munka zajos tevékenységével . . .

Már rég készül a gazda is a nagy ün-

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király-tér, 7. sz. saját házában.

Betéteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára
és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztési
kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Áruraktárat (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra
előleget adnak. Ugyanott kölcsönzsákok is kaphatók.

Ugyanotta

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

(1007.)

8. A genyedő sebek szőlőfürtszerűen csoportosult gömbölyű csirái ismeretes bajokat okoznak.

9. Az in Baccho et Venere vigyázatlan fiatal emberek jól ismert húgycső kankóját a félgömböszerű, lapos felülettel egymáshoz tapadt gonokokkuszok okozzák.

10. Rossz fogú emberek szájában a gömb, pálcika, fonál és csavar-alakú bakteriumoknak óriási tömegét találjuk, a melyek a még ép fogakat is igyekeznek tönkretenni.

11. Gyomorhajos egyének gyomrában majd mindig megtalálható a nyolcával összeállott és háromszor átkötött csemaghoz hasonló sarcina. Háziállataink sem igen állanak jobban a bakteriumok által okozott betegségek tekintetében.

12. Megemlékeztem már a szarvasmarhákat legjobban pusztító lépfenéről, amelynek elég nagy pálcikái oly óriási számban lepik el az elhullott állat egész testét. Megemlékeztem ott, hogy tiszta tenyészetben fonalakká nőnek, de nem szóltam arról, hogy ha az állat boncolása után a zsigereket hosszú időn át a levegőn állni hagyjuk, akkor ezek felszínén levő bacillusok testében tojás alakú, erősen fénylő, a kátrányfestéket csak igen nehezen felvevő képletek jelennek meg, a melyeket spóráknak nevezünk. Ezeknek a spóráknak igen nagy szerepük van a lépfene terjesztésében. Hidegnek, melegnek, lúgoknak, savaknak és egyéb anyagoknak, a melyek más bakteriumokat pár pillanat alatt megölnek, percekig sőt órákig is képesek ellenállani. Az istálló falain, a jászol faalkotó részein, a takarmányon sőt még a trágyában is hónapokig megélvén, okozzák azt, hogy a lépfenét csak gondos körületekintéssel lehet a megtámadott istállókból kiirtani. Azért ássák el a lépfenés állatok hulláit jó mélyre a földbe, hogy ilyen ellenálló spórák levegő hiánya miatt ne képződhessenek. Az elásott állat testében ugyanis pár nap vagy hét múlva alakjuk eltorzulása után szemcsésen szétessenek és elpusztulnak a bacillusok.

13. *Streptokokus mastitidis*. A tehenek tőgygyulladását okozó és láncszerűen egymás mellett álló gömbalakú bakteriumok a makacsabb

és félévig is eltartó gyuladással hosszú, az enyhébbnél rövid fonál alakjában jelentkeznek.

14. A dobverő alakú *tetanus* bacillusa a trágyázott kerti földben él. rajta kellő festési eljárással a már több más csiránál látott mozgási szervek mutathatók ki. Ő okozza azon borzasztó izomgörcsöket a mérge által, a melyekben ember és állat pár óra alatt elpusztul. Mérgeinek óriási hatékonyságára csak azt említem meg, hogy egy cseppnek tizedrésze is elegendő arra, hogy egy felnőtt ember súlyos tetanust kapjon tőle.

15. A baromfi-kolerában elhullott szárnyasok vérében óriási mennyiségben található a kicsi, tömzsi tyúkkolera-bacillus, a mely a baromfiakba az étellel kerül és nagy pusztítást visz végbe közöttük. Sőt állítólag a kolera tyúkok tojásaiban is megtalálható ezen csira. Történelmi szempontból is nevezetes, mert Pasteur ezen bacillus ellen készítette legelőször a védő oltó anyagot. Ezt azonban ma nem használják, mert az oltások körülményesek s mert fertőtlenítéssel a járvány megakasztható.

16. Igen hasonló a tyúkkolerához a kanári madarak között Budapesten egyidőben fellépett és verebet s galambot is megölő *kanári-kolera bacillusa*.

17. A madarak között pusztító és az emlősökével sok tekintetben hasonló *madár-tuberkulózis* bacillusa főképpen a májban, lépben, hashártyán, beleken és csontokban telepszik meg, a hol az emberi gümöböz igen hasonló elváltozásokat okoz. Újabb időben sikerült vele emlősöket is megbetegíteni s így nagyon valószínű, hogy azonos az emlősök tuberkulózisának bacillusával, csak a madár szervezetéhez alkalmazkodott. Ezt bizonyítják megfordítva azon esetek is, a melyeknél tuberkulózis ember köpetével taplált tyúkok a vázolt helyeken mutatkozó bántalomban elpusztultak.

18. Egészen más alakú és más fajhoz tartozik a rágcsálók (nyulak) sőt néha a baromfiak között is járványokat okozó *Streptobacillus pseudotuberculosis rodentium*. Nevét attól nyerte, mert az alig szélesebb, mint hosszú csirák szeretnek láncokká összeállani.

A fertőzés után az állatok 10–20 nap múlva hullanak el, boncolással a nyirokmirigyeket elváltozva sőt elgenyvedve találjuk.

19. A *sercegő üszök bacillusa* (b. gangraenae emphysematosae) vagy bacillus Chauveau, hol hosszú és elég vastag, hol bunkós és végén fénylő sporát mutató pálcá alakjában, némely vidékek (köztük Erdély) talajában él és fél-évnél idősebb szarvasmarhák végtágjainak izmaiban okozza a gazdák előtt ismeretes sercegő üszök betegséget, a mely nevét azon gázsercegéstől kapja, a melyet a daganat bemetszésekor hallunk. Többen már védőoltóanyagot is készítettek ellene, melyet igen jó eredménnyel alkalmaznak. Tiszta tenyészetekben, a bacillusok jól mozognak s számos ostor szálcsával vannak ellátva.

20. A rossz indulatu vizenyőt okozó *bacillus oedematis maligni* vagy a franciák *vibrio septiqueje*, a léptene bacillusához hasonló, de attól mégis igen könnyen elkülöníthető pálcika, a melyeknek nagyobb számú csillangója is van. Az általa okozott betegség lovon, juhon, kecskén s néha szarvasmarhán is jelentkezik, a melyekbe sebesülés útján a talajból jut be, rendszerint spórás alakban.

21. A *sertésorbánc* bacillusa, a mely ellen már említettem, már Pasteur is védőoltó anyagot készített, a legkisebb pálcikák egyike, a mely a beteg állat véréből és szerveiből kitenyészthető. Tiszta tenyészetből készített praeparátumokon sokszor hullámos fonalakat is mutat. Pusztításáról, terjedéséről módjáról a gazdák igen jól vannak értesülve. A védekezésre szolgáló Pasteur-féle, 10 és néhány év óta használt védőoltások eredményei elég jók. Van a Pasteur-félen kívül más, sőt többféle szérumos védőoltóanyag is.

22. A *sertésvész bacillusát* 7 évvel ezelőtt Löffler fődözte föl. Követői „német sertésvésznek“, Amerikában pedig „swine fslague“-nak, Angliában és Franciaországban pedig „pneumoenteritis“ bacillusának nevezték. Különösen a tüdő, mellhártya és szívburokról kapjuk őket nagy mennyiségben. Nemcsak a sertések, de a fehér egerek, ürgek, házi nyulak, tengeri malacok, galambok, tyúkok és mezei egerek is elhullanak $\frac{1}{10}$ – $\frac{1}{2}$ kcm. te-

nepre, melyen először akaszthatja ekéje hideg vasát, a föld puha, meleg kebelébe, hogy fölhasogassa ezer és ezer helyen, ugyanannyi szabályos, vagy alakatlan sebet ütve rajta, a hány helyen alkalom kínálkozik új életet teremteni az elenyészett helyébe.

Amikor az első hóvirág kidugta hófehér fejét, a délnek fekvő lazák kövér, gyepes talajából s a napsugarak által a szabadba csak gyermekek az első e nemű virágból kötött ártatlan bokrétát hazaviszik: megelevenül a gazda lelke s gondoktól barázdált homlokán megjelenik az aranyos derű; a munka vágyának fénye gyúl föl szemeiben s mintha érezné a karok acélos izmának erős duzzadását, a cselekvés szenvedélyének lázát, az erő energiáját egész lényében. Ezt az érzést, a maga főnséges szellemében. csak a földműves gazdának adatott minden tavaszon újból és újból átélni.

„A szunyogozó“) ébreszt fel a gazdát“ — mondja a szilágysági nép s normális időjárásakor, tőkéletesen igaz van. A mint meglátja a tavasz szelid virághirnökét, azonnal ekéjét hozza rendbe. Előkészíti a szántó tézslát, a

Hóvirág, fehér-lak népies neve a szilágyságban.

taligát, megélezteti a csoroklyát s az eke gerendájában minden fogat jól megnéz; mert „ha a barázdabillegető nem találja az ekét a mezőn, még egyszer vissza megy“ — azaz: itt hagy bennünket, vagyis: még télre számít hatunk.

Ám, a napsugarak ereje isteni erő, melylyel nem dacolhat sokáig az északi szél. Fölmelegíti a levegőt, a földet, az emberek, az állatok szívét s győzedelmeskedik hegyen és sikon, völgyön és dombokon.

Szól már a szántólegény dala a dülkőn s a fényes légben szárnylibegtetve trillázik a pacsirta. Lány déli szél ömlik át a hegynyílásokon s a vágások bokraiban mind sűrűbben hallatszik a szerelmes madarak epekedése. Tarka virágok lepik el a megújult mesgyéket, melyek maholnap úgy néznek ki, mint a zöld bársony szalagok, dúsan csodálatos tarkaságban, ragyogó színekkel kihimezve.

Az édes szép élet mindenütt mozog, küzd, terem, fárad, örül. A mesemondó tél nyomába a dalos tavasz lépett, a szunyogozó életet a cselekvő élet váltotta fel. Verőfény ömlik szét az egész határon, életkedv a mun-

kás gazda egész lényén. Amint ekéjét a tél fagya, a napsugarak melege által porhanyóvá tett földbe akasztja, szívében önkénytelenül is imádság csendül meg, amely a nagy természet szentegyházában az Istenhez emeli lelkét. Boldog reménységgel hasítja a fényes barázdákat, vidám kedvvel hinti a könnyen omló göröngyök közé a magot s dalolva boronálja be a kövér földbe, egy termő esztendő egész reménységét.

A tavaszi szántás a magyar gazda előtt nemcsak verejtékes munkát jelent, de a leg-nemesebb szórakozást is egyszerismind. A téli korlátolt foglalkozás után a szabadba vágyakozó lelke megríszül a föld illatától, melyet talán a magyar ember érez csak, a magyar földön.

Nem is láthatod azt más népnél, amit a földművelő magyarnál tapasztalsz, mikor körüljárja szűk mesgyék közé szorított földszalagocskáját s elgyűgyög vele szeretettel, mint a jó apa gyermekével. Egy régi öreg embertől (Szász M.-tól) hallottam, hogy még az ő emlékezetére is, szokásban volt a krasznai gazdáknál, hogy mikor tavasszal először mentek ki a szántásra, a gazda levette ka-

Mindenmemű, vizben oldható és szavatolt beltartalmú **műtrágyafélék**, ugymint: esontliszt és ásványi **superfoszfátok**, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu superfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalathnai Kénkovand-Ipar Részvénytársaságnál

Központi irodája: BUDAPESTEN, IV. ker., Bécsi-utca 5. szám, a hová a rendelések és mindenmemű kérdezősködések intézendők. Rendeléseket készséggel elfogad és közvetít az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

(1005.)

nyészetnek bőr alá fecskendezése, sőt etetése útján is. Rendszerint nem egymagába, hanem a következő bakteriummal karöltve végzi pusztításait. Ez a:

23. *Bacillus suipestifer*, a sertés pestis, vagy még másképen sertés vagy Hog kolera bacillusa, a melyet legelőször Amerikában, majd Dániában fedeztek fel és ismertettek. Az előbbi rövid és vastag pálcikákkal együtt tehát hosszabb és több ostorral ellátott mozgó pálcikákat találunk, a melyek a sertésen kívül mesterséges oltással egereken és néha tengeri malacokon és házinyulakon, sőt lóban és szarvasmarhában is betegséget képes előidézni. Az elmondottakból világos, hogy a nálunk sertésvésznek nevezett járványos betegség tulajdonképpen nem egy és egységes, hanem kétfős fertőzés eredménye.

24. *A bivalyész* (olaszul barbone dei buffali). Bacillusát olasz tudósok irták le legelőször. Erdélyben 1897-ben 9 vármegyében megbetegedett 99 bivaly közül elhullott 94. Alakra és festődésre hasonló a sertésvész bacillusához, a melylyel való fertőzés nemcsak bőr alá oltással, hanem étetéssel is sekerül.

25. *A lovak taknyosságának* vagy bőrférgének fertőző természetéről már a 17. század második felében meg voltak győződve. Ennek dacára is csak 1882-ben tenyésztette tisztára ezen csirát Löffler német tudós. Az eléggé finom pálcika alakú bacillust a fertőzött ló orrából, kimosás után a fekély széléből vett göböcskében vagy állaalatti mirigyében találjuk. Rendszerint nem ebből készítjük a tenyészeteket, hanem a gyanus váladékot vízzel felhígítva előbb him tengeri malac hasürébe fecskendezzük, a melynél 2—4 nap alatt erős heregyulladás fejlődik ki. Az itt talált gennyet használjuk a további tenyésztésnél. Sajnos, hogy a csiráknak a lovakba való bevándorlási kapuja biztosan még kimutatva nincsen, sőt valószínű, hogy az orrfekélyek tulajdonképpen csak áttételi gócjai. Emlegettem már, hogy a rejtett alaknak felismerése a malleinnal jól sikerül.

26. *A bacillus Alvei* vagy a méh költésenyvének (Faulbruth) bacillusa a lárvákat támadja meg és öli el. Élénken mozgó, ovális

csira, mely nagyon gyorsan spórákat képez.

27. A szarvasmarhák állkapcsának daganatában gyakran, embernél is néha található *sugárgomba* (*Streptothrix actynomices*) már a magasabb rendű gombákhoz tartozik és a genynek mákszemnyi szemcséiben kis nagytással is felismerhető a tőkének sárgászöldes színéről és sugaras szerkezetéről, a melynek felületét bunkószerű képletek borítják, ellenkező irányban pedig elágazó fonalak láthatók. Nem közvetlenül állatról-állatra terjed ez a betegség, hanem szűrős növényi részek (árpatoklaszokkal) fertőzi az állat szájának nyálka hártáját.

28. Az előbbinél még magasabb rendű gombák közül is néhány betegséget idézhet elő a háziállatoknak. Közülök a penészek némelyike, mint az *Aspergillus fumigatus* spóráinak belégzése után egyes állatoknál, főleg állatkertekben és baromfitenyészetekben tüdőgyulladás szerű járványokat észleltek.

29. Egy másik penészfélése az elágazó és spórás fonalu *Peucillium glaucum* szintén okozott már a vele fertőzött takarmány etetése után a lovak és nyulak között betegséget.

30. Hogy egy házi szárnyasokra néha veszedelmes fertőző betegségnek csavar alakú bakteriumáról is megemlékezek, felhozom *Vibrio metschnikovii*, a melyet Gamaleia 1888-ban az odesszai tyukok fertőző betegségének okául ismert fel. Az apró görbült bacilluskák iránt főképpen a galambok érzékenyek, melyeknek a véreben fertőzés után nagyszámban található.

Végül még csak a házinyulak egy fertőző betegségének okozójáról, a rövid pálcika alakú, *bacillus cuniculicidarii* emlékezem meg, a melyet rohadó folyadékoknak házinyulakba való oltása által lehet az oltott állatokban kimutatni, hogy átterhessek egy oly bakterium csoport 2 tagjának rövid ismertetésére, a melyek a gazdáknak nézve kártékony állatok kipusztítása által némileg hasznosaknak bizonyulnak.

32. Ezek egyike a *bacillus murisepticus* vagyis az egér septikaemiájának bacillusa. Ez a rendkívül vékony és rövid pálcika a természetben nagyon el van terjedve és főleg

a rohadó folyadékokban él. Bakteriologiai laboratóriumok egerállományában nem egyszer nagy pusztítást okoz, de azért mezei egerek irtására még sem alkalmazzák, mert rendkívül hasonló a sertésorbánc csirájához.

33. A másika az *egér-typhus* bacillusa; (a b. typhi murium) szintén Löffler fedezte fel 10 évvel ezelőtt laboratóriumának egerei között önként fellépett járvány alkalmával, és ugyanő használta az elég vastag, hosszúságú pálcika alakú csirákat Görögországban, majd utána mások máshol is az egerek pusztítására.

Csak röviden emlékezve meg a Lassar-féle egér- és a Dany-féle patkánypusztító bakteriumokról, áttérek azon legegyszerűbb növényi lények ismertetésére, a melyeknek a gazdák többnyire tudtukon kívül erősen hasznukat is veszik. Ezek között elsősorban a sarjadzó gombák csoportjába tartozó.

31. *Saccharomycéták*, vagyis a szeszes erjedését okozó vagy másképp élesztő gombának nevezett lényeket emlitem. Gömb vagy tojásalakú, néha hurkászerű alakot öltő, sarjadás útján szaporodó sejtek ezek, a melyek a penészgombákhoz is, meg a bakteriumokhoz is hasonlítanak. Utóbbiakról abban különböznek, hogy nálunknál 8—10-szerre nagyobbak. A bemutatott 2 fajta a cukortartalmu folyadékok alkoholos erjedését okozza.

Ezek után néhány bakteriumot mutatok még be, a melyek ártalmatlanságuk dacára is a gazdák előtt nem nagyon kedvesek. Ezek elseje a

35. *Tejsavat* a másodika a

36. *Vajsavat* termelő *bac. acidi lactici* illetőleg *acidi butyrici*. Az előbbi rövidebb és kisebb, az utóbbi nagyobb és vastagabb pálcika alakú csira a tejnek savanyu, illetőleg a vajnak savas erjedését okozza.

37. Néha egyes tejgazdaságokban a tej megkékül. Ennek a tejbetegségnek az okozója egy kicsiny pálcika, a mely néhány *ostorával* igen élénken mozog és *bacillus cyanogenus* nevezetik. Ennek dacára, hogy az ilyen kék tej önmagában ártalmatlan, a színváltozás még is kizárja a használatból s így ez a kis csira a gazdának tetemes kárt okoz.

38. Egy másik karcsú bacillus igen szé-

lapját, lehajolt és megcsókolta a földet, mielőtt munkához fogott volna. — A magyarföld e rajongó szeretete — fájdalom — nálunk is hanyatlóban van már. A haldokló eszmények közé tartozik a földkultúra; bolond idealistának mondják azt, aki a mai reális, naturalis világban arról beszél, hogy a magyarföld csodás, ellenállhatatlan vonzást gyakorol az emberekre és hogy a magyar szívében a föld szeretetéről, külön érzésben gondoskodott az Alkotó. Szomorú dolog, hogy azoknak van igazuk, akik ezt tagadják; de mindenestre ápolni kell azt az érzést: *a magyar szívében, a magyar föld szeretetét és e tekintetben a leg-rajongóbb ideálmusznak is, messze jövőnkre kiható reális értéke van.*

Az a kisbirtokban gazdálkodó paraszt földmives, a ki a tavaszi fényzőnben fürdő dülkőn, kurtaszáru pipájából bodor füstöt eregetve ballag s pergeti a vetőmagot, amíg a föld szeretetének e csodás érzését őrzi szívében, tönkre nem jut soha. Gyönyörű példákat látunk ere, már öszülő öreg földmivesek köréből, akik még ismerték a föld szeretetének kultuszát s a kik az első tavaszi szántástól kezdve, a takarításig minden pihenő ünnepnapon ott költötték el *délebedjüket* a gyepes mesgyén, lágy kenyérre csepegtetve a sült szalonna zsirját s egyet pihenve a vadkörtefa alatt, a föld végében.

Egy régi följegyzésben olvasom a következőket:

„A magyarság az tavaszi szántást nagy tzeremoniával kezdi meg. Harangoznak a templomban s ájtatos imádság után egy társaságban nagy dalogatások között mennek ki az határra. Vigsággal töltik az egész napot kinn, az tsalád aprajával és nagygyával egyetemben. Ott is kötök el a délebedet edjütt és este ujra harangoznak, amikor a templomozás nagy közönséggel tartatik meg...”

Ebből a szokásból a kraszna-i nép még ma is megtart valamit. A tavaszi munka megkezdésétől az őszi munka bevégezéséig, minden este megkondul a község református templomának tornyában a nagy harang s bár nem mennek a templomba, mégis bizonyos felemelő hatással van az est szürkületben, a mezőről hazatérő munkásokra, a harang csengő-bongó szava, mely szeliden folyik át a szép Kraszna-völgyön s ringva száll a Mészes bükkös koszorujáig.

Mindezen dolgokat elgondolom, a mig a mezők dülkőin barangolok s nézem édes kedveléssel a legszebb munkát: *a tavaszi szántást*, a legmagasztosabb foglalkozást: *a magvetést...*

A fehérszörű ökrök jámbor baktatással vonják az ekét és a zsiros földből hosszú barázdákat hasítva fogja az ekeszarvát a földmives, a kinek e pillanatban csak egy gondo-

lat foglalja el lelkét: vajha verejtékes munkájának áldásos jutalma lenne!

Pedig, hát meglesz, csak bizni kell az Istenben, a ki kövér termőföldet adott a magyarnak és meg kell becsülni, meg kell szeretni azt a drága, szent magyar földet! . . .

A barázdák egymás mellé sorakoznak, mint könyvben a sorok s a friss szántást vidám, kedves munkatársai a gazdáknak: apróbb, nagyobb szárnyasok tisztogatják a veszedelmes, kártékony rovaroktól. . . A barázda billegők eleven sivalkodással kapnak föl minden napfényre került kukacot s bizalmas közelségben játszadoznak a munkáshoz, a ki majd déli pihenőre ül . . .

Jön is már az ebéd. . . Nyálka menyecske, hófehér kendőben hozza. . . Dallal üdvözlök a madarak, napsugarak aranyozzák meg útját és verejtékes homlokokkal, edzett, erős karokkal várja a gazda, . . .

Letelepednek a friss tavaszi szántásra s mig fölöttük dalt ver a pacsirta, báránnyelhet kerget a langy tavaszi lebbenés: beszélgetnek a magyar föld szerelméről. . . Nem is tudják, miképp ébredt egyszerre a lelkükben az a gondolat, hogy ezt a földet sohasem engedik idegen kézre? csak érzik, hogy annak úgy kell lenni, mert ez a legdrágább, legédesebb a világon. . .

Magyar föld! . . .

SÁRGA KRISTÓF fehérnemű és vászonraktárában Kolozsvárt, Deák-Ferenc-u. (Belközép) 3. sz.

A legnagyobb választékban és a legjutányosabb árban kaphatók:

Férfi, női és gyermek fehérneműk és harisnyák.

Különlegességek: dus választék minden kiviteli divatos férfi és női ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kezek-lők- és finom zsebkendőkben.

Elvállal kiházasítási vagy magán szükségre kívánt mindenféle fehérneműk pontos elkészítését, kitűnő szabás

Szőnyegek minden fajtában és minőségben, u. m.: szalonn-, fali-, futó-, ágyelibe-, és pamlagszőnyegek továbbá valódi **Linoleum** minden széles-ség és nagyságban.

Valódi kősmárki **londamaszt asztalmű 25%** gyári áron alól kapható.

Hazai pokróczok, utazó- és gyalpu-takarók a legolcsóbbtól a legfinomabbig.

Amerikai önműködő ablak-függönyök (roletták) minden nagyságban kaphatók!

és jó összeállításra legnagyobb figyelem fordítottatik.

pen fluoreszkáló szivanyagot termel. Ez a *bac. fluorescens liquefaciens*. Pocsolyában, forrásokban, talajban állandóan megtalálható. Nem ártalmas, különösebb jelentősége eddig nincsen.

39. Az igen rövid és ezért szinte a kokkusokhoz hasonló *prodigiosus* gyönyörű piros szivanyagot termel. Legjobban a keményítő tartalmu anyagokon: főtt burgonyán, nyirkos kenyéren tenyészvén. a nép megrémül, azt gondolván, hogy véres lett a kenyere. A közepkorban nem egyszer zsidóüldözés volt a következménye annak, hogy ez az ártalmatlan csira járványszerűen ellepte a nép kenyerét.

40. A gazdaságban az eddig említett összes bakteriumoknál sokkal jobban el van terjedve a vaskos, élénken mozgó *bacillus subtilis*, vagy köznéven *szénabacillus*. Azért hívjuk így, mert legkönnyebben a szénára tapadt, erős sprórából lehet kitenyészteni, a melyek félórai főzést is kibírnak. Régebben azt hitték, hogy a lépfene csirájának egy válfaja a subtilis. Ma tudjuk, hogy ez egyáltalában nem áll s így azóta jelentősége is erősen leszökkent.

41. *A bacillus mycoides* és társa a

42. *Bacillus mesentericus vulgaris*, a talajnak a legközönségesebb bakteriuma. Az előbbi nem mozog, az utóbbi annál élénkebben változtatja a helyét. Mind a kettő a nagyobb, pálcika alakú csirákhöz tartozik, s mindkettőben gyakran megtalálhatók a tojás alakú spórák, a melyek főleg az utóbbinál erősen ellenállnak a főzésnek is. A gazdákra egyiknek sincs valami különöbbs jelentősége, a bakteriologust azonban a *mesentericus vulgaris* gyakran megboszuatja azzal, hogy a tenyésztésre használt, nem kellően kifőzött burgonyaszeteleken életben marad s azokat pár óra alatt szürkés, ráncos, nedves lepedékekkel vonja be. Ezért *burgonya-bacillusnak* is nevezzük.

43. *Bacillus vulgaris* másképpen *protens vulgaris*. Már a neve is mutatja, hogy nagyon közönséges, tehát mindenütt előforduló csira ez a pálcá és fonál alakban mutatkozó és igen élénken mozgó, sok ostoru bacillus. A levegőben, állott vízben, az ember és állatok belében, rohadó vizetben a legtöbbször megtaláljuk. Nem is túlságosan nehéz reáakadni, mert hamar eláruja penetrans bűze. Ez a bacillus az oka a legtöbb élelmi szer, főleg a hus bűzös rohadásának. Az állatokra ártalmatlan, de az emberre az általa termelt anyagoknál fogva már többször veszedelmessé vált a hus és kolbászmérgezések útján.

44. Nagyon elterjedt lakója a levegőnek, víznek, tejnek a *mikrokokkus candicans*, amely gömbalakú csira arról híres, hogy az összes szilárd tenyésztő anyagokon vastag, fehér, porcellánszerű tenyésztetet alkot. Mássalönbben teljesen ártalmatlannak ismerjük s így jelentősége is csak tudományos tekintetben van.

25. *Bakterium coli commune*. A legelterjedtebb bakteriumok egyike, a mely ostromaival elég élénken mozog. Előjön a szennyes kút-vízben, tejben, ételekben. A bélsárban már a 2-3. napon megjelenik a csecsemőknél. Emberek és állatok hasbántalmainál, hashártyagyuladásnál, veseloboknál, sőt elgennyedt mirigyekben is igen gyakori, éppen így a szarvasmarhák szeptikus fertőzésénél ellés után; a borjak köldökszínór-gyuladásánál, stb. Ezen kívül még azért is fontos, mert jó ideig nehezen tudtuk megkülönböztetni a typhus bacillustól és sokan már abba a hiedelembé estek, hogy ez a csira nem más, mint fertőző képességét elvesztett typhus-bacillus. Ma tudjuk, hogy ezt tévedés volna elhinni.

46. Utolsónak egy igen nagy csavaralaku csirát, a *spirillum undulát* hagytam. Nem bánt senkit és semmit, de történelmi jelentősége még is van. Mozgását okozó és a végeken elhelyezett ostromai a többi bakteriumhoz képest igen vastagok és könnyen megfesthetők lévén, nála látták meg ezen szerveket valószínűleg a legelőszőr.

Uraim!

Hosszúra nyúlt és bizonyára sokszor már unalmassá is vált előadásomnak végére

értem. Türelmes meghallgatásáért fogadják köszönetet. Amennyiben igen tisztelt hallgatóim közül valaki kedvet kapna valamikor arra, hogy a bakteriumok neheznek látszó, de annál szebb és változatosabb világába mélyebben betekintszen, — annak számára intézetem nyitva — szerény tudásom és segítségem pedig készségesen rendelkezésre áll.

A vetőmag termesztéséről.

A jövetőmag aranyat ér, a mag jóságától függ elsősorban a termés milyensége. Milyen magot vetettél el? Ilyen kérdést szoktak hozzáunk intézni, ha a termés felől tudakozódnak. Na már jobbnál-jobb, szebbnél-szebb vetőmagvakat ismerünk. Vannak hazai eredetűek és külföldiek vagy meghonosítottak. Honosítási kísérletekkel többen foglalkoznak hazánkban. Az egyoldalú képzésnek és gazdálkodásnak éppen abban rejlik egyik hátránya, hogy nem tájékoztatja eléggé a termelőket a többi közt a növényfajtákra, a művelésmódokra, a gazdasági rendszerekre, eszközökre nézve stb. Érdeklünkben áll nem csupán a közönséges fajtákat ismerni, de a nemesebbeket is. Mennyi léha silány magot termelnek még minálunk, pedig ugyanannyi munkával szebb magot (terményt) is tudnánk előállítani. Aztán mennyi a szemetes gabona, vagy dohos, üszögös, zizsikes termés. Általános panasz nálunk, hogy a termények megtisztítására nem fordítunk elég gondot, pedig könnyű belátni, hogy az ilyen mag értékéből sokat veszít.

Ideje volna már, hogy végre rátérjünk az okosabb gazdálkodásra s tanítsuk a népet a helyesebb üzletvitelre. Csak tiszta mag és tiszta föld produkálhat tiszta terményt.

Nagyon kifizeti magát a vetőmagnak valót külön termeszteni. A jövetőmag tenyésztésének sarkalatos szabálya, a magkiválasztás, csak a legjobb, legszebb magvakat használjuk fel e célra. Melyik a legjobb mag? A melyik friss, súlyos, ép s elejét képezi a termésnek. Nem minden magnak egyforma az átörökítő képessége s nem minden mag bírja egyforma mérvben a fajta jótulajdonosságait. A sok fajta ami eddig létrejött, nem csupán a különböző égalj és talaj nem szülőtte, de az ember tevékenységének is hatáskör jutott itt, e nélkül a magnemesítése nem haladt volna előre. Nemesíteni, tökéletesíteni a fajtákat már a tenyésztő feladata s nem egy külföldi jeles gazda van ma már, ki nagy érdemeket szerzett e téren.

Ha nem akadtak volna ily buzgó és értelmes gazdák, nélkülök elcsenevészett volna a mag s eltörpültek volna a fajták, a helyett hogy fejlődésben előre menjenek.

Mi tehát a tennivaló e téren?

Beszerezni a keresettebb s jelesebb fajtákat, részint honi termelőktől, részint külföldről. Ez utóbbi feladat a földművelési kormányra s nagyobb uradalmakra hárul.

A hazai magot kiválasztás és nemesítés által fejleszteni.

Egyes célra azokat hasznavehetőbbekké tenni.

Az egyes fajták hiányát pótolni.

Új fajtákat beszerezni. A magkiválasztás nem épen nehéz mesterség, csak alkalmas eszközök kellenek hozzá. A fajta kiválasztást a termelési kísérlet eredménye mutatja meg.

Nem ismerem manapság sürgősebb feladatot a gazdasági egyletek részéről, mint azt, hogy legyen közvetítője az elismert jó ságu vetőmagvak beszerzésének és szétosztásának. Így terjed könnyen s legolcsóbban a jó mag

A többi a termelő dolga. A jómagot jól előkészített s kellő trágyaerőben levő földbe vetni, azt ott tisztán tartani, gondozni. A termésből a javát ismét félre tenni s gondosan eltartani. A célra működve azonban nem nélkülözhetjük a vetőgépeket, a tisztító s választó rostákat. Erre befektetések mindenkor kilizetnek magukat. E célra tehát előlegezni is kell valamit. Nem szabad elvetni a kevert

búzát, a laza árpát, a töppedt szemű rozst, az arankás heremagféléket stb. Itt az a legjobb, ami a legdrágább, s az az olcsóbb, ami drága.

Ki ne tudná, hogy az egyes termények jó tulajdonságához tartozik a bőtermőség, a bokrosság, a jómínőség (nagy súly) nagy keményítőcukor, vagy olajtartalom. Ki ne tudná, hogy nem minden kalász, cső, gyökér, gumó, egyforma, hogy vannak hosszabbra nyúlott kalászok, hosszabb s jobban benőtt tengeri csövek, lisztgazdag burgonyák stb. stb. Mindenfelől kilehet válogatni a szebb példányokat, s ezeket kell szaporítani.

S mindezeket jól tudja minden egyes gazda s mégis mit lehet látnunk? Semmit mást, mint azt, hogy itt minálunk nagyon kevés oly birtokos található, kinek gabonája ne lenne tele mindenféle haszontalan gyommagvakkal, tengeri csöveknek nagyobb része csupán a csutkája vastag, kevés szemet adó, nem gondolják meg sokan azt, hogy azok a nagy, de részben csupasz tengeri csövek, csak a tengeriszárítókast igen, de a zsákot nem töltik meg, mert lefejtve elég nagy rakás csutkát kapunk, de annál kevesebb szemet.

Pedig de sok jó fajta tengeri van már ma! Mily másként van ez a Királyhágón túl, ott nem lehet látni gyomos gabonaféléket, nem lehet látni cupasz végű tengeri csöveket, tehát mért ne lehetne ez így nálunk is?! Elég volt már az alvásból, ébredjünk fel már egyszer, hiszen csak magunknak ébredünk fel, csak magunk hasznát illetve anyagi gyarapodást idézünk elé, tehát előre és előre!!

Dióssy Imre.

Egyet-mást a nyúlzapuka termeléséről. (*Anthyllis vulneraria*).

Rendesen, minél nagyobb azon kultúr-növények száma, melyeket egy gazdaság a siker reményével termelhet, annál inkább csökken a kockázat, és annál egyenletesebb, állandóbb a jövedelem.

A vezetésem alatt álló uradalomban évek óta több száz holdon igen jó eredménnyel termelik a nyúlzapukát magnak. Mivel pedig emlékszem, hogy Erdélyben igen sok nyúlzapukát láttam vadon teremni és ott a herefélék különben is jól diszlenek, talán az Erdélyi Gazda egyik-másik tisztelt olvasóját érdekelné fogja ezen növények termelési módja és talán nem fog sajnálni egy kísérletet megkockáztatni.

A nyúlzapuka termelhető takarmánynak is, magnak is. Mint takarmánynövény ott, a hol a lóhere is diszlik nem is jöhet számításba, mert ezzel nem állja ki a versenyt. Igen csekély a reprodukáló képessége, csak egy kaszálást ad és a takarmánya is kevésbé értékes, mint a lóhere. Annál inkább beválk azonban magtermésre, sokkal biztosabb mint a lóhere, az apion sem bántja és többet terem. Eddig az ára is magosabb volt, mint a lóheréé, csak az idén volt olcsóbb. Hátránya, hogy igen nagy elővigyázatot és gondos figyelmet igényel az aratásnál, de erről majd lejjebb. Szokták vetni védnövény nélkül is tarlóba, de ez munkaszaporítás és esetleges nyári szárazság miatt sem ajánlatos, hanem legcélszerűbb úgy vetni, mint a herét védnövénybe és pedig miután a sűrű védnövényt és beárnyékolást még kevésbé szereti, mint a lóhere, legcélszerűbb árpába vetni vagy rozsa. A vetést valamivel sűrűbben eszközöljük mint a lóherénél, szép tiszta egészséges és csiraképes magból legalább 12 kg. kell egy kat. holdra, de 15 sem sok. Lassan fejlődik és így az első legeltetik ősszel, de azt jobb elhagyni. Másik tavaszon, mint a lóherét is, jól meg kell boronálni és miután, mint emlitem, igen csekély a reprodukáló képessége, mindjárt az első virágzást behagyjuk ézni, mi július elején szokott bekövetkezni. Itt kezdődik aztán a vigyázat, mert a fejek, ha túlérnek, vagy sokat babrálnak bennük, igen könnyen lehullanak. A felső

virágfejek érését nem szabad bevárni, mert akkor az alsók már lehullanak. Hanem mikor a közepen levő virágfejek már megbarnulnak félig, félig még zöldek és a mag bennük már nem lágy, akkor le kell kaszálni. A kaszálást csak reggel és estefelé harmaton kell eszközölni. A növénytermelési szakkönyvek azt ajánlják, hogy 4—5 napon renden hagyjuk, aztán kevébe kössük és így rakjuk össze, ez szerintem nem helyes, mert ha rendszer meg kell forgatni vagy legalább is helyéről odább tenni, akkor már az ördögé. A kevébe kötésnél is igen sok fej lehullana, hanem a kasza után azonnal villahegyekbe kell összeszedni azaz olyan kis csomókká, hogy egy villaemeléssel egyszerre szekérré lehessen rakni. Ilyen kis csomókban hamar ki is szárad, ha megázik, akkor is kiszáradhat anélkül, hogy hozzá kellene nyulni, sőt ha legrosszabb esetben annyira illetve annyiszor megszárad, hogy a mag kicsirázásától kellene félni, akkor is egy villafogással egyszerre odább lehet tenni anélkül, hogy huzgálni kellene, és ugyancsak egy villafogással fel lehet dobni a szekérré. A szekerekre mindig jó ponyvát tenni, hogy a lehulló fejek és hüvelyek azzal maradjanak. Kazalban aztán utánérik a mag, de az összerakásnál annyira száraznak kell lennie, hogy a legkevésbé se melegegjen össze, mert akkor azonnal megvörösödik a mag és sokat vesz csiraképességéből és értékéből. Csépelve épp úgy lesz, mint a lóhere, ha helyesen van kezelve 2—3 mm. termésre holdankint bizvást lehet számítani. Nem kis előnye, hogy korán letisztul a föld utána és idejében elkészíthető öszivetés alá.

Dr. Kürti Dezső.

Az Orpington-tyúk tenyésztése.

Mint annyi sokféle más, a baromfitenyésztés is — különösen a sport-tenyésztés — az újnak, a ritkaságnak hódol, mely körülményt üzérkedő szelleméből kifolyólag, Anglia tud nagyon ügyesen a maga részére előnyösen kihasználni.

Az angol tenyésztők a folytonos vérkeverés által valamely nem mindennapos látni valóra, nagy és erőben fejlett, lehetőleg gazdasági szempontból is hasznosnak ígérkező állatok előállítására törekednek, mely törekvés, meglévén a kellő szakismeretők, pénzök, sőt szerencsájük, időnként sikerül is nekik.

Igy megleptek bennünket annak idején a Plymouthal, a Langshannal, melyek után, mint ujdonságok után, valamennyien vágyódtunk s miután pompásan meg is volt előzőleg reklámozva, nagy összegek vándoroltak ki külföldre az ujdonságokért. Ilyen formán rövid idő alatt annyi volt különösen a kendermagos Plymouth hazánkban, hogy egy-egy kiállításon valósággal a Plymouthok hazájában képzeltük magunkat.

Nálunk abban az időben, midőn a Plymouth és Langshan először feltűnt, a baromfitenyésztés még oly primitív állapotban volt, hogy bátran lehetett azt az ő foglalkozások közé állítani.

Nem csodálni való tehát az, hogy abban az időben a valóban pompásan megrajzolt állatokért valóságos Plymouth és Langshan lázban voltunk s alig bírtunk betelni a gyönyörűséggel, bámulván, hogy vérkeverés által ily nagyszerű eredmények is elérhetők.

Jelenleg azonban már másképp vagyunk, mivel ha éppen annyit nem is tudunk még mint a — mindenféle tekintetben műveltebb és különösen élelmesebb — nyugati szomszédaink, de annyit hála Istennek már kezdünk a dologhoz érteni, hogy a hasonló ujdonságokat némi óvatossággal fogadjuk, nem esünk valamennyien olyan könnyen lázba, és nem ülünk fel olyan könnyen a reklámnak.

Ilyen forma ujdonság jelenleg a vérkeverésnek egyik legújabb terméke, az úgynevezett Orpington tyúk is.

Előállítója Mr. William Cook, Anglia egyik leghírnevebb tenyésztője, ki London

mellett, St. Mary Cray nevű városkában „Orpington House” nevű tanyáján lakik és itt óriási nagy telepe különösen Orpingtonokat tenyészt, s ezeket nagy mennyiségben szállítja a világ minden tájára felé.

Az Orpingtonnak van fekete, fehér és sárga színű változata. Ez utóbbi szín a legkeresettebb és a legdrágább is, lévén a sárga színben az egyforma színárnyalat a legnehezebben előállítható.

No de lássuk csak, miféle vérkeverésből, hogy és miként állott elő az új fajta?

A fekete Orpington háromféle, még pedig hibás fajtajelleggel bíró fajtaból állították elő olyképp, hogy piros füllel, tehát hibás fajtajelleggel bíró Minorka-kakas, kereszteztetett fekete Plymouth tojóval. Az ezen keresztezésből származott fekete jérce-utódok fekete, tollatlan lábu, tehát szintén hibás fajtajelleggel bíró, fekete Langshan-kakással kereszteztettek és ezen keresztezésből előállott fekete színű és tollatlan lábu, de egyebekben a Langshanhoz nagyon is hasonló utódok, előállították által Orpingtonnak nevezették.

Angliában a fekete Langshan fajtajellegéhez tartozik, hogy tollas lábu legyen. Nálunk azonban — nem tudni mi okból — megköveteljük, hogy tollatlan lábú legyen. A nálunk előforduló tollatlan lábu fekete Langshan tehát — angol felfogás szerint — nem egyéb, mint fekete színű Orpington.

A fehér színű Orpington, egy pár évre a fekete színű után, szintén háromféle fajtaúak a keresztezéséből állott elő. — Ugyanis fehér olasz kakas fekete hamburgi tojóval kereszteztetvén, az ebből származott fehér jérce-utódok, fehér Dorking-kakással pároztattak s ezek utódai lettek a fehér színű Orpingtonok.

A sárga színű Orpington legelőször 1894. évben Londonban egy kiállításon tűnt fel; hol is egy-egy példányért 30, mond harminc fontsterlinget is fizettek. A sárga színű Orpington szintén háromféle vérkeverés. Arany pettyes hamburgi kakas Dorking-tojóval kereszteztetett és az ezen keresztezésből származott vörhenyes-barna színű jércek, sárga Cochinkakással pároztattak. A Cochinkeresztezésből egyes tollatlan lábu példányok váltak ki, melyek tovább tenyésztetvén, gondos kiválasztás után előállott a sárga színű Orpington.

Mint látható tehát az Orpingtonok háta megett meglehetősen tarka barka származás áll, mely hogy tökéletesen kiforrja magát, vagyis az utódok az ő szülőkre vissza ne üssenek, legalább is 10—15 évi gondos kiválasztás szükséges. Nagy kérdés már most az, hogy mielőtt az ujdonsági reklámnak felülénk, ne gondolkozzunk előbb egy kissé azon, hogy vajjon ez az új fajta van-e már túl azon a ponton, hogy magát jól kiforrta, vagyis, hogy úgy szín, mint alakra meg van-e már a kellő átörökítő képessége?

Különösen nekünk itt Erdélyben van szükségünk felvetni ezen kérdést, mivel nálunk megszokott történni azon nagy mulasztás, hogy behozzuk az idegen fajtaikat, mielőtt az egyetlen magyar fajta tyúk az erdélyi kopasz nyaku — ezen kitűnő és mondhatni legjobb gazdasági tyúk — a végenyészet felé közeledik.

Az új fajta Orpingtonnak már pontosan meg van állapítva a stantardja és tudjuk, hogy minden színárnyalatában elengedhetlen követelmény, hogy tollatlan lábu legyen; hát nem szégyelhetjük-e magunkat, hogy az egyetlen magyar fajta tyúkról még mai napig — midőn már kihaló félben van — sincs megállapítva az, hogy vajjon fajtajellegéhez mi tartozik: a tollas, vagy tollatlan lábu?

Az Orpingtonról előállítója, Cook ur, természetesen azt állítja, hogy a világ legjobb tojója, szapora, edzett, izletes fehér húsu stb. Ez volt különben annak idején a Plymouthról és a Langshamról is mondva. De ha annak idején könnyen felültünk a nagyhangu reklámnak, mivel semmi vagy csak igen kevés szakismeretünk volt, mai napság azonban már az ilyen reklámot óvatosabban fogadjuk,

mivel már tudjuk mi is, hogy a kiváló tulajdonságok, nem az egész fajtára kiterjedő tulajdonságok, hanem minden fajtaból egyes egyedek jó tulajdonságokkal kiválván, ezeket kell kiválasztani, tovább tenyészteni. Vagyis más szóval, nem minden egyede a Plymouth, Langshan vagy Orpington fajtának bir jó tulajdonságokkal azon okból kifolyólag, hogy e nevet viseli.

Az erdélyi kopasz nyakúnak csak két nagy hibája van. Egyik az, hogy kopasz a nyaka; tehát az, a mi nélkül megszűnne fajta lenni, a másik hibája pedig az, hogy magyar fajta, rég megszokott valami, a mi már nem bir az ujdonság ingerével. Másféle tulajdonságok tekintetében, semmivel sem áll hátrább, sem a Plymouthnál, sem a Langshamnál sem az Orpingtonnál.

Hogy a tiszta fajta erdélyi kopasz nyakú tenyésztésével — melyet, sajnos, még a gazdasági intézetek is kiküszöböltek tenyésztésükből — kik foglalkoznak jelenleg, újjaimon felszámíthatnám, oly kevesen vagyunk; s legutóbb azt a pár tenyésztőt tartottam kötelességemnek itt figyelmeztetni, hogy fel ne üljön a nagyhangú reklámnak, tenyészszük csak tovább az erdélyi kopasznyakút, ez van olyan jó — ha nem jobb — mint bármely más külföldi fajta és tenyésztése még hazafias kötelességünk is.

Hogy ezen cikkemet nem rosszindulat sugalmazta az Orpingtonok ellen, ennek bizonyosságául elég ha felemlitem, hogy a baromfitenyésztéssel sem üzletszerűen haszonért, hanem csak a magam gyönyörűségére foglalkozom és a tenyésztésre is csak korlátolt helylyel rendelkezvén, csak kevés állatot tenyésztek, nálam tehát eladó erdélyi kopasz nyaku nincs, ennél fogva cikkem ellen reklám akar lenni, bárha mint egyetlen magyar fajta mellett — mely kihaló félben van — ez sem vehetődnék rossz néven, sőt kívánatos lenne, bár lennének többen, kik úgy tettel, mint tollal is kardoskodnánk, szegény elhagyatott, mostoha gyerekünk mellett.

Nézetem szerint minden egyes nagy hangú reklámmal behozott új fajtának nálunk való bevezetése egy-egy lépés arra, hogy az egyetlen magyar fajtánk a végenyészet felé még gyorsabban haladjon.

Azon reményben, hogy jelen soraimmal talán mégis birtam némi érdeklődést keltetni szegény, elhagyatott kopasznyakúink iránt, habár e felvetett kérdés nemzetgazdasági szempontból is kellene, hogy érdekeljen minden magyar tenyésztőt, íme még azt is elmondom, hogy miképp állítottam elő a közönséges piaci árúból a közönséges fajtat.

1897. évben — miután hasztalan kísérlettem meg egy törzs tiszta kopasz nyakú beszerezniem — vettem a piacon egy pár közönséges korcs fekete színű, kopasznyakú tyúkot, lehetőleg olyant választva ki, a melynek minél kevesebb nyakbokrétája és a begyén minél kevesebb tolla volt. Ezekhez hozzáadtam egy tiszta fajta feketeszínű Langshan-kakast. Tiszta fajta kakast azért választottam, mert tudtam azt, hogy ez esetben az utódok legnagyobb része az apaállat színét fogja örökölni, tehát a szaporulat nem lesz tarka-barka.

El voltam tehát készülve, hogy a szaporulatból legalább is 50% fekete színű és kopasz nyakú is kapok. Nagy volt tehát a bámulatom a korcs kopasz nyaku tojó átörökítő képességén, midőn láttam, hogy minden egyes csirke nemcsak fekete színű lett, de teljesen az anyára ütött. Ezen utódoknál kiválasztottam a legszebb és legkevesebb tyúktollal bíró kakast és anyjával párosítottam. Ezek utódai 50% már tiszta — teljesen tollatlan nyakkal bírt — a test is húsos gömbölyű, mintegy pupossá vált és a mire nem is gondoltam előbb, a fekete színezet mellett még a bőrük is hófehér volt.

1902. évig ezt a szaporulatot beltenyészteskép folytattam, de mult évben már beválván szüksége a vérfelújításnak; olasz kakással kevertem a vért és az ebből nyert

szaporulattal oly bámulatos eredményeket értem el, hogy egyes egyedek váltak ki olyanok, melyek már 3 hó, 4 napos korukban letojtak, tehát tojtak akkor, midőn még másféle — különösen nagyobb fajták, még csirke számba mennek.

Kérdem tehát vajjon létezik-e valahol Langsham, Plymouth, vagy Orpington vagy vagy bármilyen más fajta, mely 3 hónapos korában letojik, tehát már hasznót hajt?

Mindenesetre, a ki ily eredményeket is olvasva, sem tudja ellenszenvét a kopasznyak iránt elnyomni, az jól van, tenyészszén bármiféle más fajtát, de ne feledkezzék meg róla, hogy a tiszta színaranyunk ott van belekeverve a selejtes piaci áruba, csak ki kell tudni választani belőle. A ki azonban nem idegenkedik a kopasz nyaktól, kedve, sőt még egy kis szakismerete is van, az csinálja a fent leirtakat utánnam, nem fogja megbánni, sőt azáltal, hogy az erdélyi kopasz nyakut tiszta fajtajellelleggel is előállítja és tovább tenyészt, még hazafias dolgot is cselekszik.

Geltch Lajos.

EGYLETI ÉLET.

Meghívó. Az „Erdélyi Gazdasági Egylet“ igazgató-választmánya 1903. évi március hó 23-án, (hétfőn) d. u. 1/2 órákor — Petőfi-utca 7. szám alatti helyiségében — rendes ülést tart, melyre a tagokat tisztelettel meghívja

az elnökség.

Tárgyak:

1. Február 25-iki választmányi ülés jegyzőkönyvének felolvasása.
2. Orsz. Magyar Gazd. Egylet megbízása műtrágya beszerzési értekezletre.
3. Az alsófehérvármegyei gazd. egylet kérése kiállítási díjak tárgyában.
4. Monostori gazd. tanintézetű ösztöndíjak ügye.
5. Társaságok megkeresései.
6. Közgyűlési tárgyak előkészítése, zárszámadás, előirányzat.
7. Új tagok bejelentése.
8. Ülés napjáig beérkező tárgyak.
9. Indítványok.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Gazdasági előadások Kolozsvárrt.** Az Erdélyi Gazdasági Egylet által intelligens gazdák részére rendezett előadási sorozat f. hó 15-én nyert befejezést a résztvevők nagy száma és mindvégig élénk érdeklődése mellett. Ezúttal az E. G. E. üléstermében folytak le az előadások s a jelen voltak közül a következők neveit jegyeztük föl: Cs. Szabó József, Gaál Elek, Eöry Tivadar, Reich Albert, Benkő Mihály, Jakab László, Dr. Szentkirályi Ákos, Péter Béla, Szecsey István, Nagy Dezső, Albach Géza, L. Szabó Döme, Fodor Ferenc, Baintner Ferenc, Réti János, Vargha Miklós, Dr. Seyfried Károly, Donát Géza, Cséser Lajos, Varga Kálmán, Duzsárdy Albert, Wessel Leo, Michl Ignác, Raab Kálmán stb.

Előadásokat tartottak Varga Kálmán gazd. tanint. tanár „a talajerő fenntartásáról“ s ennek keretében a növényi táplálkozásról, a talaj fizikai és vegyi alkatáról, a megmunkálásáról, az ugarról, trágyázásról és műtrágyázásról s a gyakorlati tanulságokon alapuló és gyakorlati értékkel bíró előadást a hallgató közönség végig élénk figyelemmel kísérte.

Éber Ernő, az E. G. E. s. titkára a magyar agrárpolitika fejlődésének alapját, törzénét, jelentőségét körvonalazta, majd az agrárpolitika beosztását, egyes fontosabb kérdéseit, követett és követendő irányát ösmertette

behatóan, élénk érdeklődés és tetszés által kísérvé.

— **A bilaki lótelep veszedelme.** Erdély legnagyobb lótenyésztő helyét komoly veszedelem érte, melyet ha rövidesen nem tudnak elhatáritani, úgy a magar államnak nagyon tekintélyes vagyona megy veszendőbe. Arról értesülünk ugyanis, hogy a bilaki lótenyésztőtelepen kiütött takonykór. Tizennégy nappal ezelőtt lépett fel a járvány és már eddig is néhány száz áldozata van. A betegségek fellépésének ideje óta napokint több lovat is agyonlöttek, hogy a járvány továbbterjedését megakadályozzák. Ezenkívül barakkokat állítottak fel, hogy az egészséges lovakat a betegetől elkülönítsék. Mindez intézkedések azonban alig hoznak kellő eredményt. A telepet a végpusztulás veszélyre fenyegeti, sőt — mint értesülünk — ma már arra gondolnak, hogy az egész telepet felégetik. A veszélyről a parancsnok értesítette felettes hatóságát és azóta állandóan folyik az érintkezés Budapest és Bilak között, de a járványt mindeztideig még nem sikerült meggátolni. A milliányi értékű lóállomány odavész és a bilaki telep, Erdély legnagyobb lótenyésztő telepe örökre megsemmisül. A járvány keletkezésének okáról különböző verziók keringenek, melyeket azonban e pillanatban nincs alkamunk ellenőrizni. Beszélnek, hogy lókereskedőktől vásárolt beteg lovak terjesztették el a járványt. A vizsgálat lesz hivatva kideríteni, hogy e hír mennyiben felel meg a valóságnak. Annyi bizonyos, hogy a bilaki telep pusztulása érzékenyen hat az erdélyi részek egész lótenyésztésre és a kormány bizonyára minden erejével törekedni fog e veszedelem minél előbb való elhárítására.

— **Főlhívás.** Az Erdélyrészi Gazdatisztai Egyesület tisztelettel kéri jól tagjait, hogy az 1902. évről esetleg hátralékos és az 1903. évre szóló tagsági díjakat e hónap folyamán fizessék be a következő címre: „Erdélyrészi Gazdatisztai Egylet pénztára, Kolozsvár, Erdélyi Bank.“

— **Helyreigazítás.** Lapunk mult számában hivatalos helyről vett tudósítás alapján megirtuk, hogy a székelykeresztúri bikavásáron „az elért legnagyobb ár volt a Somogyi Albert bikájáért fizetett 1200 K.“ Sperker Ferenc szent-demeteri tenyésztő most ennek helyreigazítására kéri föl lapunkat, mert az ő tenyésztésének „Szultán“ nevű 2 éves bikáját Zathureczky István cécei (Biharmegye) nagybirtokos és tenyésztő 1400 koronáért vette meg s így a legmagasabb árat ez a bika érte el. A kiállításon I. díjat nyert „Gyilkos“ nevű 2 éves bikát Sperker saját tenyészete részére törzsbikának tartotta meg.

— **1903. évi lókiállítás Bécsben.** A bécsi cs. kir. mezőgazdasági társaság VI. lótenyésztési szakosztálya Ferencz Ferdinánd királyi herceg ő fensége védnökségével f. évi május hó 16-24-én kiállítást rendez Bécsben a tenyész-, luxus- és használati lovakból. A kiállítás két sorozatból fog állani és pedig május hó 16-ától 19-éig és május hó 21-étől 24-éig bezárólag. A kiállításon úgy a belöldi, mint a külföldi kiállítók résztvehetnek. Bemutatásra kerülnek: tenyészlovak, mindenfajta vadászlovak és paripák, könnyű és nehéz kocsilovak, végül nehéz teher- és gazdasági használati lovak. Bejelentések legkésőbb f. évi május hó 1-ig eszközzendők az említett szakosztálynál (Wien, I. Schauflegasse 6.) a hol a részletes programok is megszerezhetők.

— **A káros rovaroknak kötelező irtása.** Darányi földmiveltési miniszter körrendeletet intézett valamennyi megyei és városi törvényhatóságokhoz, a melyben a kártékony hernyók, darazsak és cserebogarak irtását rendeli el. A rendelet mindenekelőtt kiemeli, hogy a káros rovarok ellen való védekezésnek alapfeltétele, hogy az irtás alaposan és lelkiismeretesen hajtassék végre. Azért az erre vonatkozó útmutatások minden évben a legszélsőbb körben kihirdetendők s a miniszter nem elégszik meg, hogy a rendelet foganatosításával megbízott

hatóság az ellenőrzést gyakorolja-e, szakközvegeivel maga is ellenőrizteti a rendelet végrehajtását. Elrendeli, hogy a téli hernyófészkek és lepketojások, valamint a vértetű és darázs-fészkek irtásának ellenőrzése március második és április első felében, a cserebogarak kötelező szedésének ellenőrzése pedig a rajzás idején hajtandó végre. A rovarügyi állomás jelentése szerint a folyó évben a cserebogár főleg Dunántúl fog nagyobb mértékben rajzani, ezenkívül sok lesz Árva, Liptó és Szepes megyékben s jelentkezni fog még Brassó, Fogaras, Háromszék, Máramaros, N.-Küküllő és Szabolcs megyékben. A rovarok irtására vonatkozó népszerű útmutatóért közvetlenül a m. kir. rovarügyi állomáshoz kell fordulni.

— **Szőlő- és borgazdasági tanfolyamok néptanítók részére.** Az előző évek példájára négy hétre terjedő szőlő- és borgazdasági tanfolyamok fognak rendeztetni a folyó évben is, még pedig Szent-Endrén, Tapolczán, Pozsonyban, Egerben, Tarczalon, Bihardiószegen, Ménésen és Nagy-Enyeden. A tanfolyamok célja az, hogy az azon résztvevő néptanítók a szőlő- és borgazdaság terén, különös tekintettel az elpusztított szőlők felújítására, gyakorlatilag és részben elméletileg is kiképeztessenek. Az egész tanfolyam négy hétre terjed és két részletben tartatik meg és pedig a tanfolyam első része tavasszal, a második pedig őszszel 14-14 napon át. A tanfolyamokra felvett néptanítók az egész négy heti tanfolyam tartására egyenként 120 korona általányt kapnak. Kérvények f. évi április hó 1-éig az illetékes tanfelügyelő útján ahhoz a szőlészeti és borászati felügyelőhöz (illetőleg vincellériskolai igazgatósághoz) nyújtandók be, a kinek kerületében az illető tanítók jelenleg működnek.

— **Részvétel a római gazdakongresszuson.** A VII. nemzetközi mezőgazdasági kongresszus folyó évi április hó 19-23-ig terjedő időben fog Romában megtartatni. Akik a kongresszuson résztvenni hajlandók és e szándékukat az OMGE. titkári hivatalánál (Budapest, Köztelék) március hó 31-ig bejelentik s feltéve, hogy legalább 40-en jelentkeznek, az OMGE-nek a m. kir. államvasutak központi menetjegyirodával kötött egyezsége értelmében kedvezményes áron tehetik meg az utazást Rómába és vissza és pedig a következő árban:

Budapest—Fiume—Ancona—Róma és vissza:
I. oszt. gyorsvonat II. oszt. gyorsvonat (hajón I. oszt.)
130 korona. 100 korona.

A menetjegy-iroda a római tartózkodás idejére kívánatra ellátásról is gondoskodik, a mely ellátás a következőkre terjed ki: kocsis pályaudvarról a szállodába és vissza, lakás (elsőrangú szállodákban), reggeli, ebéd és vacsora. (Az elsőrendű ellátás a kongresszus tartására, vagyis 5 napra személyenként 90 koronába kerül. A kongresszus tagsági díja 20 korona, mely összeg a részvételi nyilatkozatokkal együtt az OMGE. titkári hivatalához küldendő be.

— Pef (porcellán-email-festék) mosható, porcellánszerű falmázolat. Tejgazdaságokban, sajt- és vajkészítő helyiségekben, folyókákban, fürdőszobákban, kózetekben stb. már régen súlyt fektetnek oly falfelületekre, a melyek egyszerű módon tisztán tarthatók és ezáltal por, piszok, penész, zsírfoltok eltávolítását teszik lehetővé. — Amint szakkörök kivétel nélkül kedvező ítéletet igazolják, ezen követelményeknek a Lutz-féle Pef (Porcellán-email-festék) felel meg legjobban, mivel ezen festékekkel porcellánszerűen kemény, sima és tartós mázolatot nyerünk, a mely mindenkor a legcélszerűbb káros befolyás nélkül vízzel megmosható. Egy ily Pef-mázolat a közönséges olajfestéket úgy a könnyű tisztíthatóság, valamint tartósság és szép külső tekintetében jóval felülmúlja és sehol sem szabadna hiányoznia, a hol mosható felületeket nyerni óhajtanak. Azt hisszük, hogy t. olvasóink érdekeit szolgáljuk, ha ezen Lutz Ede és Társa pozsonyi fektékgyárosok által előállított festékre különösen figyelmeztetjük. (1036. I.)

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLozsvárrt
Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközép-utca) 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olcsó jelzőlog és váltóköleszőket nyújt és **BETÉTRE 5 SZÁZALEK KAMATOT AD.**

(1004.)

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felolvas szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társaszerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

Segédszerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

Magyar Jelzálog-Hitelbank
Képviselősege Kolozsvártt
(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)
Az intézet alaptőkéje 40 millió korona.

4%-os és 4 1/2%-os Záloglevélkölcsönöket
nyújt és pedig 4%-os kölesönt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 4-95 százalék-, nagyobb városokban fekvő házakra 42% évi törlesztéssel 5-25 százaléknál évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2%-os zaloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-35 százalék és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2% évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értéke és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet bizalmi férfiai adnak véleményt. (1001.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2%-os zaloglevelek, 3%-os és 4%-os nyereménykötvények

Csemege- Szőlőoltványok

több mint 100-féle, alak és ízlet tekintetében a legkiválóbb fajokban hegy- és kerti mivelésre — csakis legelső oltványmínőségben, — továbbá élőkertésre legalkalmasabb Gleditsia magoncza ezre 10 koronáért szállít

Ambrosi Mihály
szőlőgazdasága

Nagyekemezőn,
(Kis-Küküllőmegyében.)

1065.

Pichéket
mindennemű nyomtatványhoz
szép és tisztán kivitelben
pontosan és olcsón
Kassai **Fischer János**
Fotó-nyomtatvány-üzem
Budapest
Kassai János utca 5. szám
Videki megrendelések is pontosan és gyorsan elkészítetnek

1011

Gazdasági magvak, világhírű erfurti kerti magvak
legjutányosabban kaphatók

Radvaner magkereskedésében

Budapest, V., Nádor-u. 8. sz.
Tessék árjegyzéket kérni. 1026.

VALÓ-

di francia különlegességek (gummi és halhólyag, ugy-számtén összes női övszörök) F. Berguand fils legújabb sebb párisi gyárostól legelőnyösebben beszerezhetők
POLGÁR SÁNDOR-nál
BUDAPEST,
VII., Erzsébet-körút 50. sz.
Részletes képes árjegyzék ingyen.
Ezen hirdetés beküldése esetén 15% engedmény. Kivágatott az „Erdélyi Gazda”-ból.
1080

Tavaszi idényre

Fejős teheneknek és juhoknak a tejlelési képesség fokozására;
Jármos ökröknek, mint erőtakaromány,
Disznóknak pedig tengerivel vegyítve

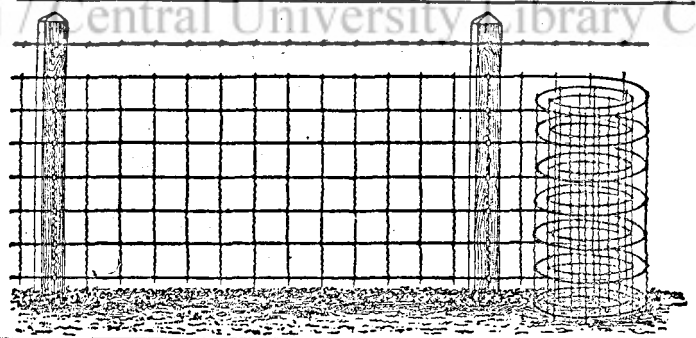
= legjobb és legolcsóbb =

Olajpogácsa.

Eladásra ajánlom minden nap legfrissebb termelésben. 1075

Erczmann Adolf
olajgyára
Katona (Kolozs-megye).

BÁMULATOSAN OLCSÓ KERITÉSEK.

mint a legzölészerűbb és legolcsóbb kerítési anyagot, mely előnyeinél fogva fölülmul minden eddig alkalmazott sodronykerítést. Ezen, a szőlő- és mezőgazdaságra nézve rendkívül fontos találmány előnyei: Olcsóság: 1 m. magasságu tekercsekben a következő árakon kapható: 1037.

Horganyozott vassodronyból (nem kell befesteni):

körülbelül 5 centiméter lyukbősséggel:

Sodronyvastagság: 1'2 1'4 1'6 1'8 2'00 mméter
Ar méterenkint 40 45 55 60 65 fillér.

Körülbelül 3 x 5 centiméter hosszukás lyukbősséggel:

Sodronyvastagság: 1'2 1'4 1'6 1'8 2'00 mméter
Ar méterenkint 50 60 70 80 95 fillér.

Czélyszerűség: A fonat elegendő sűrű lévén, még apró baromfi áthatolását is meggátolja; felső és alsó szélei pedig tuskékek, tehát az átmozgást megnehezíti. A fonat csavart szálal — mint vékony sodronykötelek — a kerítés hosszirányában futnak, miáltal nagy az ellenálló képessége; a keresztirányban pedig hullámosak, a szálak összecusúsása ki van zárva.

Könnyű kezelés: Kézvel meghuzva, egyszerűen a faducokhoz szeggezendő horganyozott kettős szeggekkel, a fonat sima és feszes marad. Nagy előnye a fonat feszesége, a mi lehetővé teszi azt, hogy a fonat bármikor ismét leszedhető és más helyen ismét fölérősíthető. A fonat összekuszálódása ki van zárva. Feszítő sodro-

nyok, csavarok stb. alkalmazása fölösleges. A fonat fölött egy-két sor tuskés sodrony alkalmazva, a kerítés tettség szerint megmagasítható. — A tuskés sodrony méterenkint 6 fillér.

Számos elismerő levél áll rendelkezésre.
Továbbá gyárt és szállít: közönséges gép- és kézi sodronyfonatókat mindenféle czélokra; csinos és erős kivitelű kapukat és ajtókat, valamint nyaraló-, park- és erkélyrácsokat vaskeretes sodronyfonat és kovácsolt vasból. Föld- és kavicsrostákat, magtár-ablakrostályokat, ökr-szálkószarakat, szikrafogókat, szőlőbogyózó rostákat, borszűrőket, cséplőgépeket való gabonaosztályozó-hengereket stb.
Arjegyzék ingyen és bérmentve. — Jutányos, pontos és gyors kiszolgálás.

HAIDEKKER SÁNDOR

= sodronyszövet-, = fonat- és kerítésgyára

Budapest, VIII., Üllői-út 48. sz.

Ajánlja kizárólagosan szabadalmazott

Hungária sodronyfonatát,

HUBERT J. E.

pezsgőbor-pinczéi

POZSONY.

Különlegességi jegy:

GENTRY-CLUB a budapesti orsz. kaszinó pezsgője.

Kapható minden jobb vendéglőben és kávéházban.

1069.

Beocsini Cémentgyári Unió

== Redlich, Ohrenstein és Spitzer. ==

Az 1896. évi ezredéves orsz. kiállítás egyedüli díszoklevél cémentgyártásért és számos más kiállításon első díjak.

Gyárak: BEOCSINBAN Szerémmegye Pétervárad mellett.	Iroda: BUDAPEST, V. kerület, Alkotmány-utca 10.
--	---

— ÉVI GYÁRTÁSI KÉPESSÉG: —

800.000 mm. portlandcément, 800.000 mm. románcément.

Ajánlja Magyarországon, Ausztriában és a keleti dunatartományokban a legnagyobb és legkényesebb építkezéseknél kitűnő sikerrel kipróbált gyártmányait, akármely — vasuti vagy hajóállomásra szállítva: —

Gyorsan vagy lassan kötő román-cémentet és mesterséges portland-cémentet, valamint homlokzat-diszítésnek és öntvényeknek nagyon alkalmas cémentet, szép és egyenletes színben.

JÓTÁLLÁS:

A normallaknál 50%-al nagyobb húzási és nyomási szilárdságért.

Egyenlő súlyú zsákok és hordók.

1022.

„Pef” (Porcellán-Email-Festék)

falakon és fán
porcellánszerű, mosható mázolatot ad.

Legnagyobb tisztaság.

Sok évi tartósság.

Nincs por, piszok, penész a vele mázolt falakon.

Gazdasági üzemek, mint tej-, vajkezelési és sajt készítői helyiségek istállók, gépházak, élesztőkamrák, konyhák, fürdőszobák, klozetek stb. részére felette célszerű.

Kimerítő ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosok.

Festékgyárak:

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

1036. I.

Patkány húscsemegé

javitott minőségben, minden más szert felülmul.

Nem mérgező, csak rágó állatokat pusztít, embernek és házi állatnak nem veszélyes. — Pusztít **patkányt, egeret és hörcsögöt.**

A következők által lett megrendelve és megdicsérve:

Tek. Bertram Testvérek, Temesvár.
Az utolsó küldött patkánycsemegé oly kitűnő hatással volt, hogy a díszértet, melyre ezennel méltatom, teljesen kiérdemlém, kérek még 12 üveggel utánvétellel küldeni.
Tisztelettel
Sármany Márton, Kőtelek.

T. Bertram Testvérek uraknak.
Kérek postafordultával 24 üveg patkánycsemegét küldeni.
A szer kitűnő, másnak is ajánlani fogom.
Rajzinger József, erdősz.
P.-Terem-Vállaj.

Bertram Testvérek, Temesvár.
A jónak bizonyult patkánycsemegéből kérek még egy adagot utánvétellel küldeni.
Tisztelettel
id. Perlaky József, Szegszárd.

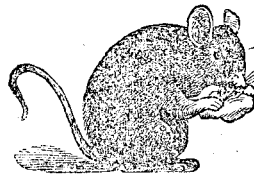
Tisztelt Uram!
Legyen szíves 12 üveg Patkányhus csemegét küldeni, az első küldemény igen jó volt, már többeknek ajánlottam.
Tisztelettel Biró Mór.
Pozsony-Csákány.

Ára 6 üveg 5 kor., 12 üveg 9 kor., 24 üveg 16 kor.

1073

használati utasítással.

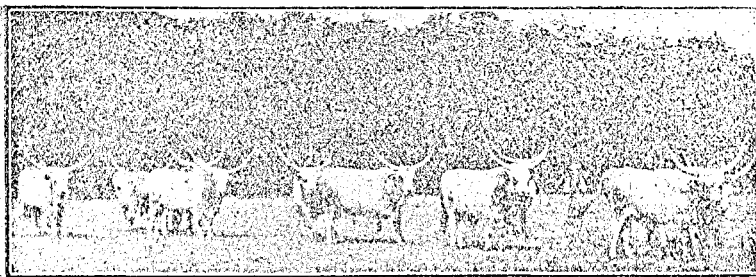
Szétküldési raktár:

Bertram Testvérek
Temesvár
(Magyarország.)

Gulyabeli szarvasmarha árverési hirdetmény.

A kolozs-tordai m. kir. állami ménészgazdaság tisztavéru magyar erdélyi fajta tenyésztéséből származó 9 darab fiatal tenyészbika, 21 darab kisorolt, illetve számfeletti különböző koru tehén és 3 darab három éves üsző, Tordán az állami gazdaság majorjában folyó évi

április hó 7-én délelőtt fél 10 órakor nyilvános szóbeli árverés útján készpénz fizetés ellenében eladásra bocsájtatik.

Ezen árverésre az érdeklődők Kolozsvár felől a reggel 6 óra 11 perczkor induló 502. számú gyorsvonattal; Tövis-Kocsárd felől a 505. számú személyvonattal Gyéresen át reggel 7 óra 55 perczkor érkehetnek Tordára.

Az állatok pontos leírása a kolozs-tordai m. kir. ménészgazdaság intézősége által (Kolozspuszta, utolsó posta: Kolozs, távirda állomás: Kolozs-Kara) az érdeklődőknek megküldetik.

Budapest, 1903. évi márczius hó.

1067

M. kir. földmívelésügyi Minister.

Kisebb birtekhoz

Kolozsmegyében kerestetik egy nős, gyümölcskertészetben jártas férfi — gazdasági munka vezetésére és gyümölcsös felügyeletére. Fizetése 160 kor. készpénz, lakás és megfelelő gabonailletmény.

1074

Czím a kiadóban.

A párisi vilákiállításán
„G R A N T P R I X“
a legnagyobb kitüntetés

A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége

BUDAPEST, V., Váci-körút 32. szám.

1061

Ajánlja a m. kir. államvasutak gépgyárában készült

4, 6, 8, 10 és 12 lóerejű gőzcséplőkészleteit, 14, 16 és 20 lóerejű compound locomobiljait

„MILLENNIUM“ legújabb szerkezetű fűkaszáló-, marokrakó- és kévekötő aratógépeit, továbbá: aczelöntésű ekefővel ellátott ekéit és egyéb mezőgazdasági eszközeit.

Erdélyrészi képviselő: Wessel Leo, Kolozsvár, New-York szálloda.

Kifogástalanságért teljes anyagi felelősség!!

Alulírottánál a következő, minden tekintetben kifogástalan vasszők kerülnek eladásra:

I. rendű fásajtványok

(mohásak).

Mézesfehér, Olasz-Rizling, Hárslevelű, Leányka, Mustos fehér, Muscat blanc d'Espagne, Princes, fekete muskotály, Passatutti, Tokaji piros sasza, Viktoria, Kalábriai, ára ezrenként 110 forint.

II. rendű fásajtványok.

Furmint, Olasz-Rizling, Leányka olyan minőségben, hogy az eddigi tapasztalat szerint 95% biztosan megered, ezre 50—55 forint.

Zöldajtványok.

Erdei, Mézesfehér, Ezerjő, Ol.-Rizling, fehér és piros Saszlák, „Óriás“ csemege 45—55 forint.

Fentiekből kettő összeállítású „Vegyes“ faj ezre 45 frt.

Gyökeres 2 éves európai

(50,000 drb.) Szerémi zöld, Bakator, Olasz-Rizling (3 éves is), Ezerjő, Oporto, Kövidinka, Kadarka ezre 11 frt.

Sima európaiak

(Őszi szedés.) Slankamenka, Mézes fehér, Kövidinka, Olasz-Rizling, ezre 4 forint.

Tóth Sándor uradalmi szőlőintéző,

ABA-SAÁR, táviró Gyöngyös, Hevesm.

1027.

Állattenyésztő gazdák figyelmébe!

Az „Alsófehérvármegyei Gazdasági Egyesület“ Nagy-Enyeden, 1903. május hó 4-én Tenyészállat-kiállítást

rendez.

Díjazás alá esnek:

- I. Magyar Erdélyi Fajtánál: községi bikák, borjas tehének, tenyészttehének és üszök.
- II. Havasi, esetleg pinzgau fajtánál: 1—3 éves bikák, tehének és üszök.
- III. Sertés: Kisbirtokosok kanjai. 1062
- IV. Juhok: Kisbirtokosok kosai.

Kitűzve 50 különböző díj 1000 kor. értékben.

Bejelentések intézendők Székelyhidy Viktor gazdasági egyesületi titkár urhoz Nagy-Enyedre, (Tövis-utca 29.) hol a kiállítást illetőleg bővebb felvilágosítás nyerhető.

Kérelem a ménesebirtokosokhoz.

Egy nagyobb munka teljessé tehetése végett fordulok jelen seraimmal a hazai lótenyésztőkhöz, célom lévén a katonailag fontosabb ménesekről minél hitebb képet nyújtani. Ez okból van szerencsém felkérni, *szíveskedjék* a lehetőség szerint *március 31-ig velem a következő adatokat közölni.*

Milyen ménesének állománya? hány és milyen fajú anya áll rendelkezésére? milyen ménnel fedestet? mi tenyésztésének általános iránya? ménese mióta áll fenn? milyenek a talajviszonyok?

A mennyiben pedig ez lehetséges volna, reproductio végett kérném a törzsmén s egy-két jellegző kanca vagy csikó lehetőleg világos háttérű fényképét is beküldeni. A törzsménnek különösen érdekes lenne a pontos leírás, származást, szint, alakot, fajt, kort stb. is beleértve.

A mennyiben pedig a ménes története is összeállítható lenne, a vázlat értékét ez szempontunkból nagyban növelné. Az adatok beküldését ajánlott levélben kéri: 1063

Dr. Bernolák Károly, Kassa, Fő-utca 96. sz.

Kolozsmonostori vetőmag-vizsgáló állomás által

ólomzárolt

lóhere és luczernamag

előnyös áron eladó 50 kilótól fölfelé

Tudakozódní:

Hitelbank Áruaktárnál Kolozsvár,
Pályaudvar.

1024.

Új magburgonya!

Gáspár-féle „SZÉKELY-KINGS“ — saját kelesztési — két kiváló faj keresztezéséből nyert korai rózsaszínű kifi burgonya, mely mesés bőtermősége és betegség ellentálló képességénél fogva eddig páratlanul áll.

A gumó alakja: kifi. Színe: szép rózsaszín. Húsa: sárga. Mint kettő csemege és leghálásabb gazdasági faj, méltán nevezhető a jövő burgonyájának. — 50 kiló 4.50, 25 kiló 2.60, 10 kiló 1.50 5 kiló 1 frt.

Ugyanczen árban elkülönítve termelt fajtiszta

Székely tengeri,

Kapható GÁSPÁR ANTAL gyümölcsstelepen
MAROS-VÁSÁRHELYT. 1068.

Kishirdetések felvételnek (minden héten csütörtök délig): a kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Petőfi-utca 7. sz., emelet.

Előre fizetendő

KIS HIRDETESEK.

Levélbeli tudakozódásokra felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz-levélbélyeg mellékelte.

Ezen rovatban minden 20 cm, vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiségen felül minden szó 4 fillér, vagy minden cm. 5 fillér. Tudakozódásoknál csak a kishirdetések számára kell hivatkozni. Tüppeldány csak egy küldetik.

Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület hirdetései:

Állást keresők:

1. Okleveles gazdatiszt 12 évi gyakorlati működéssel, aki a gazdasági üzem minden ágában, különösen pedig az állattenyésztésben kiválóan jártas, megfelelő kezelőtiszti állást keres.

2. 36 éves nőtlen, jelenleg 1000 holdas gazdaságot önállóan kezelő, az algyógyi földmives iskolát jeles sikerrel végzett gazdatiszt, akinek 6 évi gyakorlata van és a gazdaság minden ágában jártas, nősülési okból azonnali belépésre megfelelő állást keres.

3. 12 évi gyakorlattal bíró gazdatiszt, alkalmas kezelőtiszti állást keres — Szükség esetén mindjárt betöltheti az állást.

4. Okleveles gazdatiszt, több évi gyakorlattal, kitűnő bizonyítványokkal, huzamosabb idő óta önálló kezelő, gazdatiszti állást keres.

5. Nagyobb gazdaságban több éven át, mint önálló kezelő működött, okleveles gazdatiszt, önálló kezelőtiszti állást keres.

6. Gazdatiszti állást keres azonnali belépésre 13 évi gazdasági gyakorlattal bíró, eddig nagyobb birtokokon önállóan működött gazdatiszt, kinek bizonyítványait betekintésre rendelkezésre bocsájta kívánatra a titkári hivatal.

7. Gazdatiszti állást keres 24 évi gyakorlattal bíró 43 éves családostól egyén, aki jelenleg is egy 3000 holdas birtok kezelője.

8. Gazdatiszti állást keres 24 évi gyakorlattal bíró 43 éves egyén, aki jelenleg is egy 3000 holdas birtok bérlelője.

Ispán kerestetik.

Gyakorlattal bíró fiatal, nőtlen, szorgalmas **ispán** kerestetik azonnali belépésre. Évi 360 korona fizetés, teljes ellátás, hátszó tartás. Cím a gazdatiszti egyesület titkári hivatalánál.

A folsorolt álláskeresőket illető megkeresésekre készségesen ad — előzetesen megszerzett tudakozódások alapján — felvilágosítást, az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület titkári hivatala (Kolozsvár, Petőfi-utca 7.)

Alkalmazást keresők

Magasabb képzettségű gazdasági

főtiszt,

50 éves (2 helyen szerzett) gyakorlattal ajánlkozik

jószágmányzó-

jószáigazgatónak,

esetleg: uradalmak üzemterveinek kidolgozását is elvállalja.

Javadalmazást %-ban is elfogad.

Kaucióképes, munkabíró és jelenleg is állásban van.

Bővebb felvilágosítást komoly reflektánsnak: a szerkesztőség ad. 1043

Kovácsnak ajánljuk teljesen képzett gyári kovácssegéd uradalmakba. Címe 336. szám alatt megtudható a kiadóhivatalban.

Különlélek.

Sovány és hizott sertések legjobb értékesítésére ajánljuk Bauer B. Gyula cégét Budapest, VIII. kerepesi-út 73., ki levélbeli megkeresésekre mindenkor díjtalanul szívesen válaszol. 1046.

Genealogiai Füzetek

családtörténeti havi folyóirat 3-ik száma is már megjelent. E három füzetben több mint 200 erdélyi családra közöl eddig javarészt ismeretlen adatokat.

Szerkesztőség: Kolozsvár, Bocskay-u. 9. Előfizetési ára egész évre 8 korona. 1071

SIMONFFY ISTVÁN

mezőgazdasági gépgyára, vas- és fémöntődeje Kolozsvárt, Kültorda-u. 48. szám. Telefon 85. sz. Kívánatra árjegyzék és költségszámítás bérmentve küldetik. 1038

Több 2000 oldalnál

a Verses Szentírás most megjelent II-ik kiadása. Ára mind a négy kötetnek 9 K 60 f. — Megrendelhető egyedül a Verses Szentírás kiadóhivatalában Egerben (Heves megye). Ugyanaz kapható nagyobb kiadásban, egy kötetben, ára 10 K 40 f. 1041

Gazdáknak

kiknek birtokaik ártérbe esnek, vagy más hasonló — idáig használatlan — területekkel rendelkeznek, ajánljuk tavaszra a

kosárfűz telepítését

mint a jelen kultur növényeinek egyik leghasznosabbikát. Egészséges fajdugványokra előjegyzést elfogad és kívánatra ár-apt küld az 1902. évi pozsonyi országos kiállítás díszoklevéllel kitüntetett uradalmi nemesfűztelep kezelője Galgócz (Nyitra megye). 1055.

BÉLHURUT

Kitűnő gyógyszere a CORNIDES-féle „Fekete áfonya gyógybor”. Kapható gyógyszerárakban; a hol nem kapható, oda 5 üveget 8 koronáért bérmentve küld 1056

CORNIDES K. Felka (Szepes megye). Erdei gyümölcsöket földolgosó telep.

Egy használt, de kijavított, jó karban levő Clayton és Shuttleworth gyártmányú „Monitor” herefejtő és dörzsölőgép jutányos árban és kedvező feltételek mellett eladó. Közelebbi felvilágosításokkal szolgál Wessel Leó Kolozsvár New-York szálloda. 1058

Gazdasági Kefeárúk

képes árjegyzékét

kívánatra ingyen és bérmentve küldi

Soltész Ignác

kefoárúk, moszoló és ocsotok gyári raktára

Budapest, V. k. Váci-körút 38/F.

Budapest, 1902. két I-ső díj

Általánosan elismert gyorsfejlődésű elsőrendű 2—3 éves

magyar tenyészbikák

500 kor.-tól 1500 koronáig.

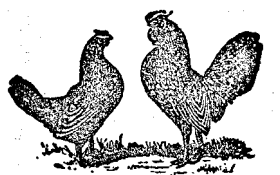
— Kaphatók: —

Gr. Teleki Arvéd úr drassói urad.intézőségénél Ugyanott kapható: koránérő, bőtermő, súlyos, fehér

Duppauzi zab, Ló-bab,

Tavaszi bükköny, Prairie tengeri, Székely tengeri

100 kgtól kezdve a 16 kor. Szállítunk a teljes vételár és a zsákok vétele után ab KONCZA. 1042.

Sárga orpington langsan, plimut és fekete bántám tojások, kitűnő költőkosarak kaphatók Rácz Ödönre fajbaromfi tenyészetében, Kőbánya, Kada-u. 12/31. 1045.

B. Bak Lajos

Ó csász. és kir. Fensége Klotild főhercegnő udvari szállítója és az arany koronás kereszt birtokosa

műbutor- és épületasztalos munkák és parquette gyári üzlete Kolozsvárt. Alapított 1869-ben. 1039.

Jutányosan eladók:

— Százados —

marha-

mérlegek,

1500 kg. hordképességű erős vaskorlással 2 1/2 méter hosszú, 1 1/2 m. széles;

— Szekér —

hidmérlegek,

4000 és 3000 kg. horderejű százados, toló súlyllyal 4 méter hosszú, 2 méter széles.

Becserélek:

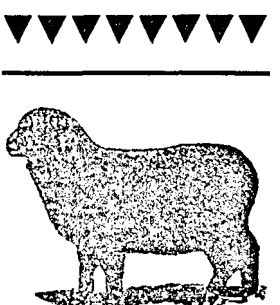
ócska marhamászákat új marhamérlegekre. Minden mérleg törvényesen hitelesítve öt évi jókarban tartás mellett. 1040

DÉNES MANÓ mérlegműszerész,

BUDAPEST, VII., Dohány-utca 78.

ELADÓ
Tavaszhúza vetőmag
első minőségű
ára q-ként: 50 q-ig 17 kor., azon felüli vetelnél 16 korona.
Özv. Gróf Pejachevits Arthurné mező-őri uradalmában
Posta: Kolozs.
Vasut: Virágosvölgy. 1057.

Birtok eladó.
Kolozsvártól 15 percnire, 90 kataszt. hold, lakóházzal, gazdasági épületekkel, élő és holt felszereléssel. Jövedelmező tejgazdaság. Czim a kiadóhivatalban. 1052.

16 métermázsa

raczka gyapju
jutányosan eladó.
Czim a kiadóban. (1002.)

Tyuktenyésztés
II. átdolgozott és bővített kiadás.
90 képpel. Ára 3 korona. Nélkülözhetetlen minden baromfitenyésztőnek, 200 oldalon minden kérdést részletesen letárgyal és pontos utmutatást ad. Ezen új kiadás tárgyalja az új opington tyukfajtát, az amerikai keletető gépeket és az amerikai kápanozást.
Kapható 3 korona beküldése ellenében bérmentve
Hreblay Emil
állattenyésztési m. kir. felügyelőnél Budapest, VII. ker., Csömöri-ut 5. szám, II. em. 8. 1051

19 éves,
kath., ki nagyobb grófi uradalomban mint urad. irnok működött, megfelelő állást keres áprilisi belépésre.
IV. gymnasiumot, földmives iskolát kitűnő eredménnyel végzett. Czime: Hegedűs László, Besenyszög, per. Szolnok. 1053.

Igen tisztelt háziasszony!
A Zuckermann-féle honi arpakavé kitűnő és a legolcsóbb, kilója 88 fillér. Árultatik 1/4 kg.-os dobozokban 22 fillérért házhoz szállítva. Vidékre bérmentve 5 kg.-os postacsomag, utánvételt 4 korona. Próbarendelések 1/4 kg.-os dobozokban bérmentve 28 fillér. Fizetendő postabélyegekben. Főelárusítóhely:
Zuckermann Ede
— Budapest, —
VII., Tarasmező-utca 12. sz. Telefon 5900.
1054.

Bátori Jenő Szabadka

Kossuth-utca 19. sz.

műszaki-szerszám-, malomszerek- és gazdasági gépek raktára. Sürgőnyczim Bátori.

Kühne E. mosoni gazd. gépgyár képviselete és bizományi raktára.

Eladó gépek:

Egy 4 éves 4 lóerejű Umráth gyártmányú cséplő készlet.

Egy 12 lóerejű Ranson Locomobil gyárilag javítva.

Egy 8 lóerejű Bowerbei Locomobil.

Egy Friedländer szalma kazalozógép.

Egy eredeti Pernobet Trieur.

Egy Schuttleworth Schmidt rendszerű szorva vetőgép.

Egy egyjáratu 36" francia kövel malomjártat fogaskerékrendszer majdnem új.

Egy két lóerejű non plus ultra motor gőzerőre.

Továbbá keresek megvételre egy esztergapatot, 3 vagy 4 méter hosszú, **veszek cserébe** használt cséplőgépeket. 1025.

Mótor-benzint

minden fajsúlyban és mindennemű motorhoz alkalmasat jutányosan szállít a

Kőolajfinomító-gyár Részv.-társ.

brassói gyárából.

Megrendelések a brassói irodába intézendők.

Benzin adómentességére vonatkozó eljárást illetőleg, a kellő felvilágosítás ugyanott készséggel megadatik. 1032.

Eladó nagymennyiségű zöldajtvány

u. m. Ripária Portális alanya ojtott sima és gyökeres zöldajtványok a következő fajokban: **Fehér és piros chasselas, Nagyburgundi, Mézes fehér, Oportó, Kövidinba, Ezerjő, Rizling, Bakator, Mustos fehér, Muskotály, Margit, Kadarka, Juhfark, Napoleon.**

Ezenkívül nagymennyiségű ripária portális alanya ojtott I. oszt. **sima zöldajtvány**-nak ezre 100 korona és a **gyökeres zöldajtvány** I. oszt. 200 kor. **Othello-vessző** ezre 5 korona. Az árak helyben értendők. A t. megrendelő közönség tavaszi előjegyzésre is kaphat akár ojtványt, akár európai vesszőt, vagy Othellót.

Saját termésű visontai hegyi boromat kicsinyben fogom elárúsítani 56 literrel 1885. visontai vörösből 1 hlt. 80 kor, Ó-burgundi a 40 kor., új burgundi a 36 kor., visontai fehér a 50 kor., új fehér a 34 kor., új siller a 30 kor. A hordók beküldése czélszerű, ha azok nem volnának, gyári árban számíttatnak és azon árban visszafogadtatnak, a bort utánvét mellett szállítom.

Ifj. Csépany Mihály Gyöngyös,

Tó-utca 252. sz. 1033.

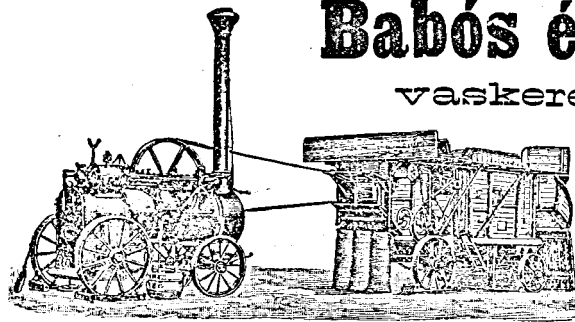
Babós és Társai

vaskereskedése

KOLOZSVÁRT,

Deák Ferencz-u. 25.

Telefon 351.

Gyári nagy raktár mindennemű *gazdasági gépekben Benzomotorok és lokomobilok, Gőzmotor cséplő készletek*, szabadalmazott galyos perselyű kézi és járgányos cséplőkészletek, *Gabona-rosták, Trieurök, Szecska és Répavágók*, elismert legjobb „*Montanier Drill*” sorbavető-gépek, *Sack-rendszerü és Perge-féle kisebb ekék* stb.

Gépszij, Gépölaj, Továta gépkendőcs és mindennemű technikai cikkek, Gabonassákok és Vismentes ponyvák, Olaj- és porfestékek, Hollandi kence (Firniss) és mindennemű lackok, Pormentesítő olaj stb. — **Pénz, könyv és iromány vasszekrények** gyári raktára. — *Raffia-háncs, Ojtóviasz, Rézgálics és Permetező készülék.*

Gyors és pontos kiszolgálás, jutányos árak.

1031.

Földbirtokosok,

gazdák és raktárvállalatok stb. figyelmébe. Ausztria-Magyarországon általánosan bevezetett s mindenki által hasznosnak elismert

ponyva-kölcsönző intézet

ajánl igen csekély kölcsöndíj mellett 96 □mtr. és 48 □mtr. nagyságu telített

kazal ponyvákat,

mezei termékek és vasúti waggonok betakarásához, továbbá 12 □ mtr. nagyságu, behordáshoz alkalmas **szekrényponyvákat**, miáltal saját ponyvák költséges beszerzése megtakaríttatik. Ugyiszintén

zsákok is kölcsönöztetnek

igen olcsó árak és előnyös feltételek mellett. Ugyanitt legolcsóbban szereshetők be új és használt

telített ponyvák,

valamint **szekérponyvák** 7 korona és 9 korona, **varrás nélkül** egy daraból szöve **csinvat ponyvák** 16 korona, továbbá új és használt

zsákok

minden nemben, gabona, faszén, liszt és korpás zsákok stb.

Legolcsóbb beszerzési forrás.

Elsőrendű lópokrócok.

Ocska zsák és ponyva minden mennyiségben a legmagasabb áron megvételik.

NAGEL ADOLF

Budapest, V., Arany János-utca 12. sz. 1070

Telefon 35—92.

Sürgöny-czim: Nagel Adolf, Budapest.

Photozinkografiai műintézete készíti a legjobb **licét** mindennemű nyomtatványhoz

Budapest, VIII. Szentkirályi-utca-13

1016.

4 törzs

Plymouth

Rock

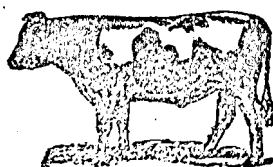
tyuk

eladó.

árak 50 korona.

Cim a kiadóhivatalban.

(y)

Simmenthali

üszök

megvételre kerestetnek (12—15 drb.)

Levélbeli ajánlatok a kiadóhivatalhoz kéretnek.

(z)